

Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

Vergilər

№ 30 (770) ■ 5 avqust 2015

www.vergiler.az

Qiyməti: 40 qəp.

Prezident İlham Əliyev: Bu gün bizim təcrübəmiz dünya miqyasında bir nümunə kimi qəbul edilir

Azərbaycanda bazar iqtisadiyyatı prinsiplərinin tam bərqərar olması, xarici investisiyaların qeyri-neft sektoruna, xüsusən də regionların inkişafına yönəldilməsi, əlverişli sahibkarlıq və biznes mühitinin formalaşdırılması, işsizlik probleminin həlli, əhalinin həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması məsələləri Prezident İlham Əliyevin yeritdiyi iqtisadi siyasətin prioritet istiqamətləri kimi diqqəti cəlb edir. İdarəetmə sistemində dinamizm və müasirlik çarxlarını gətirən dövlət başçımız hökumətin həyata keçirməli olduğu tədbirlərin icra prosesini daim şəxsi nəzarətdə saxlayır, habelə ölkənin strateji resurslarını milli inkişafa təkən verən qlobal layihələrin reallaşdırılması yönündə səfərbər edir. Bu baxımdan son illərdə regional inkişaf və qeyri-neft sektorunun tərəqqisi istiqamətində reallaşdırılmış tədbirləri xüsusi vurğulamaq olar.

Regionlarda aqrar sahə keyfiyyətə yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoymuş, respublikamızda ərzaq təhlükəsizliyinin yaradılması prosesində mühüm uğurlar əldə edilmişdir. Bu da təsədüfi deyil. Çünki ölkəmizin bazar iqtisadiyyatı sistemində transformasiyası ilk əvvəl aqrar sahədə başlamış, kənd təsərrüfatında 90-cı illərin əvvəllərində özünü qabarıq büruzə verən tənəzzül meyilləri dayandırılmış, iqtisadi artım və inkişafa nail olunmuşdur.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin 2015-ci ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında yuxarıda qeyd edilən məsələlərə bağlı geniş danışıqlar olmuşdur.

Prezident İlham Əliyev giriş nitqində demişdir ki, altı ay ərzində iqtisadiyyatımız inkişaf edib, baxmayaraq ki, neftin qiyməti aşağı səviyyəyə düşüb. Baxmayaraq ki, qonşuluqda iqtisadi vəziyyət hələ ki o qədər də müsbətə doğru dəyişməyib, Azərbaycan iqtisadiyyatı inkişaf edir. Bax, indi gətirəcəyiniz rəqəmlər bunu göstərəcək və sübut edəcək ki, bu, doğrudan da tarixi nailiyyətdir. Beləliklə, 6 ayda iqtisadiyyat 5,7 faiz artmışdır. Bu, çox gözəl göstəricidir, ölkəmizin dinamik inkişafını sübut edir. Bundan da gözəl göstərici qeyri-neft sektorunun inkişafıdır. Burada da biz 9,2 faiz artımı görürük. Yəni, bundan yuxarı nəticə ola bilməz. Sənaye istehsalı təxminən 4 faiz artmışdır. Qeyri-neft sənayesi 14 faizdən çox artmışdır. Bu da son illərdə sənayeləşmə, yeni sənaye zonalarının yaradılması ilə bağlı görülmüş işlərin, tədbirlərin nəticəsidir.

Azərbaycanda inflyasiya aşağı səviyyədədir - 3,5 faiz. Əhalinin pul gəlirləri önəmli olaraq inflyasiyanı üstələyir və 6,2 faiz artmışdır. Kənd təsərrüfatı 7 faizdən çox artmışdır, daha doğrusu, 7,3 faiz. Bu da son illərdə ən yüksək artım tempiyidir. Bu da görülən işlərin nəticəsində mümkün olmuşdur.

Dövlət başçımız daha sonra bildirmişdir ki, ölkəmizdə 6 ayda 12,7 milyard manat investisiya qoyulmuşdur. Bu, çox böyük rəqəmdir. Hesabat dövründə xarici investisiyalar üstünlük təşkil edir. Bu da müsbət hal-

dır. Deməli, buradan aydın olur ki, Azərbaycan investisiyalar üçün çox cəlbedici ölkədir və xarici sərmayə ölkəmizdə lazımı səviyyədə qorunur. Prezident İlham Əliyev birinci 6 ayda ölkəmizdə 60 minə yaxın yeni iş yerinin açılmasını, onlardan 48 mininin daimi iş yeri olmasını da diqqətə çatdırmış, işsizliyin keçən ilin yekunlarına görə 5 faiz səviyyəsində təşkil etdiyini xatırlatmışdır. Ölkə rəhbəri, həmçinin vurğulamışdır ki, mötəbər beynəlxalq maliyyə qurumları Azərbaycanı işsizliklə, yoxsulluqla bağlı mübarizəni çox yüksək qiymətləndirir. Azərbaycan xalqı bunu gündəlik həyatda görür.

Sosial məsələlərin həllindən danışan ölkə Prezidenti demişdir: «Sosial sahədə bütün proqramlar icra edilir. Baxmayaraq ki, bizim gəlirlərimiz azalıb, bu, təbiidir. Biz büdcəni qəbul edəndə neftin qiymətini 90 dollardan hesablamışdıq, əslində indi 60 dollar səviyyəsindədir. Bir neçə ay bundan əvvəl daha da aşağı səviyyəyə düşdü, əlli dollardan aşağı düşmüşdü. Ancaq bütün sosial proqramlar vaxtında icra edilir və bu da siyasətimizin əlamətidir. Bizim siyasətimizin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır və heç bir sosial proqram heç vaxt ixtisar olunmayacaq, əksinə, biz yeni təşəbbüslər haqqında fikirləşirik.

Ünvanlı sosial yardım proqramında çox müsbət dəyişikliklər baş vermişdir. 112 min ailə, 490 min insan bu yardımı alır və hər ailəyə orta hesabla təxminən hər ay 150 manat pul verilir. Bax, budur bizim sosial siyasətimiz və yanaşmamız».

İclasda bildirilmişdir ki, ölkəmizin 2015-ci ilin birinci yarımilliyinin ictimai-sosial və iqtisadi həyatının ən əlamətdar hadisəsi sözsüz ki, Bakıda ilk Avropa Oyunlarının keçirilməsi olmuşdur. Müstəqillik tariximizin qürurverici səhifələrindən birinə, ölkə üzrə ümummilli həmrəyliyin göstəricisinə çevrilən bu möhtəşəm idman bayramı müstəqil Azərbaycanın yetirmələri olan gənc idmançılarımızın doğma azarkeşlərə bəxş etdikləri hədsiz qələbə sevinclərini, onların özmlü mübarizəsini və gücünü nümayiş etdirməklə yanaşı, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında dövlətimizin artan qüdrətini, böyük məsuliyyət və təşkilatçılıq tələb edən ən mötəbər tədbirləri belə yüksək səviyyədə keçirməyə qadir olduğunu bir daha sübut etdi.

Onilliklər ərzində ideya kimi qalın Avropa Oyunlarının tarixdə ilk dəfə təşkil olunmasında, «Köhnə qitə»nin 50 ölkəsindən ən güclü atletlərin bir araya gətirilməsində və Oyunların bütün beynəlxalq standartlara cavab verən yüksək təşkilatçılıq səviyyəsində keçirilməsində Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Təşkilat Komitəsinin peşəkar komanda işi, fədakar fəaliyyəti və yüksək vətənpərvərliyi xüsusi qeyd olunmalıdır.

2015-ci ildə ölkəmizin xarici-iqtisadi siyasətinin Asiya vektorunun möhkəmləndirilməsində də nəzərə çarpan addımlar atılmışdır. May ayında Bakıda 67 ölkənin üzv olduğu Asiya İnkişaf Bankının Rəhbərlər Şurasının 48-ci İllik Toplantısının

keçirilməsi Asiya və Sakit okean regionunda iqtisadi inkişafın və təkamülün təminatı istiqamətində növbəti bir mərhələ ilə yanaşı, ölkəmizin Asiya dövlətləri ilə hərtərəfli əməkdaşlığının genişlənməsinə böyük imkanlar açmışdır. Bundan başqa, ölkə Prezidentinin tapşırığı ilə Azərbaycan Respublikasının yeni yaradılan və Asiya regionunda infrastrukturunun inkişaf etdirilməsini dəstəkləyəcək Asiya İnfrastruktur İnvestisiya Bankına təsisçi üzv kimi qoşulması təmin olunmuşdur.

Neft və neft məhsullarının 2014-cü ilin ortalarından bəri kəskin aşağı düşməsinin global iqtisadi artıma müsbət təsir edəcəyi barədə beynəlxalq maliyyə institutları tərəfindən verilən proqnozlar (illik 0,5 faiz artım) da özünü tam doğrultmur, bu dövrdə dünya iqtisadiyyatı nəzərə çarpan qeyri-müəyyənliklə səciyyələnir. Mövcud vəziyyət digər ölkələrə yanaşı, Azərbaycanın qonşu ölkələrində də mürəkkəb iqtisadi duruma, milli valyutaların qismən dəyərini itirməsinə, iqtisadi artım tempolarının azalmasına səbəb olmuşdur. Heç şübhəsiz, bu global iqtisadi proseslər Azərbaycanın iqtisadi inkişafına da təsirsiz ötüşməmiş, ilk növbədə, ölkənin valyuta daxilolmalarının azalması və tədiyyə balansının müsbət saldosunun daralması, Azərbaycan mənşəli məhsulların rəqabətliyinin enməsi ilə müşahidə olunur. Bununla yanaşı, ortamüddətli dövrdə ölkə iqtisadiyyatı üçün regionda geosiyasi gərginliyin artması, xarici iqtisadi mühitin daha da pisləşməsi, dövlət sektoru və özəl sektorun gəlirlərinin azalması, bunun nəticəsi olaraq sahibkarların iqtisadi fəallığının səngiməsi və maliyyə-bank sektorunun dayanıqlılığının zəifləməsi kimi çağırışlar yaranır. Göstərilən qeyri-müəbit iqtisadi vəziyyət fonunda 2015-ci ilin ilk 6 ayında ölkə iqtisadiyyatının nail olduğu makroiqtisadi göstəricilər təqdirəlayiq və uğurlu hesab oluna bilər. Belə ki,

cari ilin ötən dövrü ərzində ölkədə 26,3 milyard manat ümumi daxili məhsul istehsal olunmaqla real artım 5,7 faiz təşkil etmiş, qeyri-neft sektoru üzrə isə daha çox, yəni, 9,2 faiz artım əldə edilmişdir. Eyni zamanda, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin göstərişinə uyğun olaraq ölkə iqtisadiyyatına kənarından mənfi təsirlərin minimuma endirilməsi istiqamətində atılmış kəsərlə addımlar nüfuzlu beynəlxalq maliyyə-iqtisadi təşkilatlar tərəfindən (Beynəlxalq Valyuta Fondu, Dünya Bankı) yaranmış makroiqtisadi vəziyyətə adekvat qiymətləndirilməklə dəstəklənmişdir.

Beləliklə, bu ilin ilk altı ayı da əvvəlki dövrdə olduğu kimi, əhalinin sosial müdafiəsinin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması və maddi rifah halının yaxşılaşması, neft gəlirlərini qeyri-neft sektoruna yönəltməklə və modern texnologiyalara əsaslanmaqla yeni və qabaqcıl sənaye sahələrinin yaradılması, iqtisadi və sosial infrastrukturun, yol-nəqliyyat sektorunun davamlı inkişafı, eyni zamanda, dövlətimizin hərbi qüdrətinin yüksəldilməsi ilə əlamətdar olmuşdur. Bu müddət ərzində ölkə boyu nəhəng tikinti-quruculuq və abadlıq işləri davam etdirilmiş, bir sıra sosial obyektlər tikilmiş, təhsil, mədəniyyət, səhiyyə, idman, turizm, ekologiya sahələrində böyük irəliləyiş baş vermişdir. Ölkə rəhbərliyi səviyyəsində qəbul olunan və ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi, humanitar-mədəni həyatın çoxşaxəli spektrini əhatə edən 60-a yaxın konseptual-strateji mahiyyətli sənəd və dövlət proqramları hazırda icra edilməkdədir. Görülən işlər və nəticələr deməyə əsas verir ki, Azərbaycan dünyaya özünün uğurlu inkişaf modelini təqdim edə bilmiş və qısa zaman kəsiyində ölkəmizdə, sözümlə əsl monasında, inqilabi yeniləşmə və tərəqqiyə nail olunmuşdur.

«Xalq qəzeti»

Dərbənd şəhərində fəaliyyət göstərən Azərbaycan Dövlət Dram Teatrının binasının yenidən qurulması haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı Rusiya Federasiyasının Dağıstan Respublikasının Dərbənd şəhərində XIX əsrin sonu - XX əsrin əvvəllərində həvəskar dərnək kimi fəaliyyətə başlayan Azərbaycan Dram Teatrı 1904-cü ildə rəsmi status, 1934-cü ildə dövlət teatri statusu almışdır. Azərbaycanın görkəmli mədəniyyət xadimlərindən Mirzə Fətəli Axundzadənin, Əbdürrəhim bəy Haqverdiyevin, Üzeyir bəy Hacıbəylinin, Cəfər Cəbbarlının, Səməd Vurğunun və digər sənətkarların əsərlərinin teatrın səhnəsində işıq üzü görməsi ona müxtəlif regionlarda çoxsaylı pərəstişkarlar qazandırmışdır.

Hal-hazırda teatrın yerləşdiyi binada şəraitin qənaətbəxş olmadığını, təchizatın müasir tələblərə cavab vermədiyini nəzərə alaraq və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

1. Dərbənd şəhərində fəaliyyət göstərən Azərbaycan Dövlət Dram Teatrının binasının yenidən qurulması və təchizatı məqsədi ilə 2015-ci il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinə ilkin olaraq 5 (beş) milyon manat ayrılısın.

2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu Sərəncamın 1-ci hissəsində nəzərdə tutulan məbləğdə maliyyələşməni müəyyən olunmuş qaydada təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 3 avqust 2015-ci il.

Qusar rayonunun Qusar-İmamqulukənd-Quxuroba avtomobil yolunun tikintisi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

1. On iki min nəfər əhalinin yaşadığı 11 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Qusar-İmamqulukənd-Quxuroba avtomobil yolunun tikintisinin davam etdirilməsi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının 2015-ci il dövlət büdcəsinin dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərinin bölgüsündə kəndlərərsə avtomobil yollarının tikintisi və yenidən qurulması üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitin 4,6 milyon (dörd milyon altı yüz min) manatı Qusar Rayon İcra Hakimiyyətinə ayrılısın.

2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu Sərəncamın 1-ci hissəsində nəzərdə tutulan məbləğdə maliyyələşməni müəyyən olunmuş qaydada təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 28 iyul 2015-ci il.

«Vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsində sosial tərəfdaşların rolu»

İyulun 28-də Vergilər Nazirliyinin Şamaxı rayonunda yerləşən Tədris Mərkəzində «Vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsində sosial tərəfdaşların rolu» mövzusunda «dəyirmi masa» keçirilmişdir. Vergilər Nazirliyinin, sahibkarların ictimai təşkilatlarının, qeyri-hökumət təşkilatlarının, icra strukturlarının, bələdiyyə nümayəndələrinin və sahibkarların iştirak etdiyi tədbirdə əsas müzakirə mövzusu vergilərin ödənilməsində cəmiyyətin hər bir üzvünün fəallığının artırılmasında təşviq edilməsi, bu istiqamətdə dövlət və ictimai təşkilatların nümayəndələrinin birgə fəaliyyətinin genişləndirilməsi ilə bağlı idi.

Davamı 3-cü səhifədə

2 Vergi Apelyasiya Şurasında

4 Dövlət borcu: müqayisəli təhlil

6 Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti xəbərdarlıq etdi

7 Yaponiyada istehlak vergisi artırılıb

Tədbirlər davam etdirilir

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin 2015-ci ilin birinci yarısının yekunları və qarşıda duran vəzifələrlə bağlı Vergilər Nazirliyinin struktur bölmələrinin fəaliyyətinin və vergi nəzarətinin təkmilləşdirilməsi, mövcud kadr potensialının imkanlarından daha səmərəli istifadə olunması məqsədilə vergilər naziri, 1-ci dərəcəli dövlət vergi xidməti müşaviri Fazil Məmmədovun əmri ilə nazirliyin aparatının, Vergilər Nazirliyi yanında Bakı Vergilər Departamentinin, Ərazi Vergilər departamentlərinin və idarələrinin strukturunda müəyyən dəyişikliklər edilmişdir. 2

saylı Ərazi Vergilər Departamenti, 3, 4, 5 və 9 saylı Ərazi Vergilər idarələrinin rəhbərləri rotasiya qaydasında dəyişdirilmiş, Bakı Vergilər Departamentinin bəzi rəhbər vəzifəli şəxsləri və 6 saylı Ərazi Vergilər İdarəsinin rəisi tutduqları vəzifələrdən azad edilərək sərəncama göndərilmişlər.

Nazirlər Kabinetinin 2015-ci ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında verilmiş tapşırıqlar üzrə Vergilər Nazirliyinin qarşısında duran vəzifələrin icrası ilə bağlı təsdiq edilmiş Tədbirlər Planına uyğun olaraq, vergilər nazirinin müavirlərinin iştirakı ilə Ərazi Vergilər departamentləri və idarələrində,

eləcə də Bakı şəhərində yerləşən müvafiq struktur bölmələrində keçirilmiş görüşlərdə dövlət başçısı tərəfindən verilmiş göstərişlərin icra vəziyyəti müzakirə edilmiş, sahibkarlıq subyektlərinin fəaliyyətinə qanunsuz müdaxilələrin yol verilməzliyinin, vətəndaş müraciətlərinin mövcud qanunvericiliyin tələblərinə uyğun olaraq hərtərəfli aradılması, vergi orqanı əməkdaşlarının etik-davranış məsələlərinin xüsusi diqqətdə saxlanılmasının vacibliyi vurğulan və fəaliyyətində nöqsanlara yol verən vergi xidməti orqanı əməkdaşları barədə ciddi tədbirlər görülməyi bir daha vergi orqanı əməkdaşlarının nəzərinə çatdırılmışdır.

Vergi Apelyasiya Şurasında

2015-ci ilin birinci yarısında Vergilər Nazirliyinin Vergi Apelyasiya Şurasının icraatında 14 müraciət olmuşdur: 1 müraciət 2014-cü ildən qalmış, 13 müraciət isə 2015-ci ilin ilk 6 ayında daxil olmuşdur. Həmin müraciətlərdən 8-i kameral vergi yoxlaşmasının, 3-ü səyyar vergi yoxlaşmasının, 3-ü isə operativ vergi nəzarətinin nəticələri ilə bağlıdır.

Şuranın icraatındakı 14 müraciətdən 11-nə 2015-ci ilin ilk altı ayında Vergi Məcəlləsinin, «İnzibati icraat haqqında» qanunun, «Vergilər Nazirliyinin Vergi Apelyasiya Şurası haqqında Əsasnamə»nin

və digər aidiyyəti hüquqi aktların tələblərinə uyğun baxılaraq müvafiq qərarlar qəbul edilmişdir. Sonrakı aylarda baxılması nəzərdə tutulan 3 müraciətdən 1-i üzrə xüsusi əhəmiyyət kəsb edən halların müəyyənləşdirilməsi ilə bağlı Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi vasitəsilə Böyük Britaniyanın vergi orqanına sorğu göndərilmişdir.

Şurada baxılaraq müvafiq qərarlar qəbul olunmuş 11 müraciətin 4-ü tam və ya qismən təmin edilmiş, 4-ü təmin edilməmiş, 1-nin icraatına xitam verilmiş, 2-si isə baxılmadan saxlanılmışdır.

Fransalı deputat Azərbaycan həqiqətləri barədə yazıb

Fransa Milli Assambleyasının deputatı, Fransa-Azərbaycan Dostluq Qrupunun vitse-prezidenti, xarici əlaqələr komitəsinin üzvü və Altkirş şəhərinin meri Jan-Lük Raytzerin «Le Trombinoscope» jurnalında «Avropa Oyunları Bakıda: Fransa tərəfi niyə bu qədər dözümsüzdür?» adlı məqaləsi dərc olunub. Müəllif yazır: «Mən ötən illər ərzində dəfələrlə Azərbaycanda, Bakıda olmuşam. Sonuncu dəfə isə orada iyunun 12-də qitəməzdə ilk dəfə keçirilən Avropa Oyunlarının açılış mərasimi zamanı olmuşam. Nümayəndə heyətimizin qarşılınması zamanı göstərilən qonaqpərvərlik və nümunəvi xidmət, Bakının və onun arxitekturasının transformasiyası, onu «İşıqlar şəhəri»nə çevirən işıqların orijinallığı və gözəlliyi məni heyratlandırdı.

Açılış mərasimi möhtəşəm və təsirli idi, burada ölkənin tarixi və müasirliyi ustalıqla birləşdirilmişdi.

Lakin paralel olaraq böyük fransız mediasının birinci Avropa Oyunlarının işıqlandırılmasında göstərdiyi dözümsüzlük məni çox məyus etdi, hətta hiddətləndirdi. Azərbaycanla bağlı bir çox çirkin məqalələr oxudum...»

Müəllif qeyd edir ki, biz Azərbaycanın Avropa Şurasının, o cümlədən Avropa İttifaqının «Şərq Tərəfdaşlığı» Proqramının və ATƏT-in üzvü olması faktına etinasızlıq göstərməməliyik. Azərbaycana qarşı təzyiqli kampaniyası, heç şübhəsiz, bütün regionun sabitlik qalası, hər kəs üçün dünyəvilik və dini tolerantlıq nümunəsi olan, əhalisinin əksəriyyətini müsəlmanların təşkil etdiyi bu Cənubi Qafqaz ölkəsini cəsarətləndirmək üçün heç də yaxşı vasitə deyil. Bu ölkədə kişi və qadınlar təhsil almaqda bərabər hüquqlara malikdirlər. Mənimlə gənc azərbaycanlı təhsil almaq üçün xaricə, xüsusilə də Böyük Britaniyaya və Fransaya göndərilir.

Azərbaycan həyata keçirdiyi islahatları və öz nəhəng investisiyaları ilə yoxsulluq səviyyəsini ciddi şəkildə azaltmağa nail olub. Bu rəqəm hazırda 4,9 faizdə qərarlaşıb. Fransanın bəzi regionları bu nailiyyətə həssəd aparır.

Vurğulanır ki, Avropa Oyunları Ermənistanın İsrailə qədər onlarla ölkədən olan və 20 müxtəlif idman növü üzrə yarışan 6 min atleti bir araya gətirdi. Azərbaycan xalqının qürur və birlik daşıyıcısı olan Avropa Oyunları özündən sonra hədsiz dərəcədə böyük pozitiv irs qoyacaq. Bu möhtəşəm tədbir Azər-

baycanı minlərlə əcnəbiyə təqdim etdi, onlara Azərbaycanın əsl realılıqlarını görmək, buradakı qonaqpərvərlik və insanlığın istiqanlılığı ilə tanış olmaq imkanı yaradı.

Azərbaycan Avropa Oyunları ilə bir çox maneələri dəf etdi. Ölkədə yalnız iki il yarım ərzində yüksək keyfiyyətli infrastruktur inşa edildi. Azərbaycan bir daha göstərdi ki, Rusiya, İran və Türkiyə kimi ölkələrlə əhatə olunmasına baxmayaraq əsas regional oyunçudur. Azərbaycan ən yüksək səviyyədə beynəlxalq idman yarışlarını təşkil etmək bacarığını göstərdi.

Fransalı deputat məqaləni bu fikirlərlə bitirir: «Mənim arzum nədir? Arzum odur ki, fransız xalqı və mediası bu gözəl ölkəyə səyahət etmək üçün açılış mərasimi ruhundan yola çıxsın. Öz müstəqilliyini qorumaq, Avropa və xüsusən də Fransa ilə əlaqələrini möhkəmləndirmək istəyən şəxslər bu ölkə ilə bağlı təcrübə yaşayarkən və yaxud on azı, danışarkən öz obyektivliklərini və intellektual vicdanlarını ortaya qoysunlar».

Azərbaycan brendi

«ASAN xidmət» mərkəzlərinin fəaliyyətə başlamasından sonra ölkəmizdə Dövlət orqanları tərəfindən göstərilən xidmətlərin vahid və əlaqələndirilmiş formada həyata keçirilməsi mümkün oldu. «ASAN xidmət» mərkəzləri dövlət qulluqçularının fəaliyyətində əhəmiyyətli münasibətdə vətəndaş məmnunluğunun təmin edilməsi istiqamətində yeni yanaşmanın formalaşdırılmasına, ölkədə dövlət qulluqçusu-vətəndaş münasibətlərinin keyfiyyətə yeni müstəviyə keçməsinə xidmət edir.

Hazırda ölkə üzrə 9 «ASAN xidmət» mərkəzi fəaliyyət göstərir. Onlardan 5-i paytaxtda, 4-ü isə Sumqayıt, Gəncə, Sabirabad və Bərdədədir. Mərkəzlərdə 10 dövlət orqanı tərəfindən 30 növ xidmət göstərilir. Bundan başqa, mərkəzlərdə 30 növ funksional yardımçı xidmətlər də təşkil edilir.

Sifarişli əsaslı səyyar «ASAN xidmət» in fəaliyyətdə olduğu 446 gün ərzində 1894 çağırış qeydə alınıb. 1893 sənəd qəbul

2013-cü ildən «ASAN xidmət» mərkəzlərinin təsis edilməyi regionların əhalisinə xidmətlərin çatdırılması məqsədi ilə xüsusi avtobuslar vasitəsilə səyyar xidmətlər göstərilir. Bundan əlavə, vətəndaşlar sifarişli əsaslı səyyar «ASAN xidmət»lərdən də faydalana bilərlər. Mərkəzlərə müraciət edən vətəndaşların xidmət prosedurunun asan-

edilərək müvafiq xidmət göstərilir.

Regional Səyyar «ASAN xidmət»ə isə fəaliyyətdə olduğu 436 gün ərzində 196 902 müraciət olunub. Daxil olan müraciətdən 188 324-nə baxılıb.

2013-cü ildə Səyyar «ASAN xidmət» 21 məntəqədə 37 rayonun əhalisinə, 2014-cü ildə 25 məntəqədə 30 rayonun əhalisi-

nə, 2015-ci il iyulun sonuna qədər isə 29 məntəqədə 35 rayonun əhalisinə xidmət göstərib.

Cənubi Qafqaz Boru Kəmərinin genişləndirilməsi layihəsi ilə əlaqədar həyata keçirilən Səyyar «ASAN xidmət» vasitəsilə fəaliyyətdə olduğu 175 gün ərzində isə 15770 müraciətə baxılıb.

«ASAN xidmət» təcrübəsinin özünəməxsus hüquqi strukturuna bir çox beynəlxalq tərəfdaşlar və ekspertlər tərəfindən yüksək qiymətləndirilib. Bu xidmət modeli dünyada Azərbaycan brendi kimi də təqdim olunur və bir sıra beynəlxalq mükafatlara layiq görülüb. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Dövlət Xidmətlərinin göstərilməsi sahəsində qaliblərin mükafatlandırılması mərasimində «ASAN xidmət» «Dövlət xidmətlərinin göstərilməsinin təkmilləşdirilməsi» kateqoriyasında 1-ci yerə layiq görülərək xüsusi mükafat və diplomla təltif olunub. Bundan əlavə, «ASAN xidmət» mərkəzləri Britaniya Əməyin Mühafizəsi Şurası tərəfindən 13 sahə üzrə keçirilən və müxtəlif dövlətlərdən olan 700-dən çox müəssisənin müraciət etdiyi müsabiqənin «Dövlət xidmətlərinin həyata keçirilməsinin təşkilində təhlükəsiz əmək şəraitinin qurulması» nominasiyası üzrə qalib olub.

«ASAN xidmət» ISO 9001:2008 standartı üzrə beynəlxalq dərəcəli sertifikatla layiq görülüb. Bundan əlavə, Dövlət Agentliyi və Sabirabad «ASAN xidmət» mərkəzi OHSAS 18001:2007 standartı üzrə beynəlxalq dərəcəli sertifikatla layiq görülüb.

«ASAN xidmət» səmərəli xidmət nümunəsinə və dövlət-vətəndaş münasibətlərinə verdiyi töhfələrə görə «UGUR 2013» mükafatı ilə təltif edilib. NETTY 2013 Azərbaycan Milli İnternet Mükafatının «Dövlət saytı» nominasiyasında www.asan.gov.az internet sahifəsi ilk yerə layiq görülüb.

AYTƏN

Dövlət reyestrləri

«Elektron hökumət» portalı haqqında Əsasnaməyə əsasən, dövlət informasiya ehtiyatlarının reyestri «Elektron hökumət» portalının texniki-texnoloji infrastrukturunun əsas komponentlərindən biri kimi müəyyən edilir.

Dövlət informasiya ehtiyatlarının və fərdi məlumatların informasiya sistemlərinin dövlət reyestrləri «Elektron hökumət» portalının operatoru olaraq, Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin Məlumat Hesablama Mərkəzi (MHM) tərəfindən aparılır.

MHM-dən verilən məlumata görə, dövlət reyestrləri dövlət

informasiya ehtiyatlarının uçotunun və monitorinqinin aparılması, informasiya sistemlərinin layihələndirilməsi, milli informasiya fəzasının formalaşdırılması, dövlət informasiya ehtiyatlarının yaradılmasının və istifadəsinin səmərəliliyinin qiymətləndirilməsi, qabaqcıl texnologiyaların tətbiqinin stimullaşdırılması kimi vəzifələrin yerinə yetirilməsi məqsədilə yaradılıb.

Fəaliyyəti MHM tərəfindən təşkil olunan dövlət reyestrlərinin formalaşdırılmasına 2012-ci ilin dekabrından başlanılıb. İndiyədək 82 dövlət informasiya ehtiyatı və 168 fərdi məlumatların informasiya sistemi reyestrlərdə

dövlət qeydiyyatına alınıb. Hazırda qurumlarla bu istiqamətdə işlər davam etdirilir. Bu məqsədlə MHM tərəfindən müəmməd olaraq yerlərdə monitorinqlər keçirilir, aşkar olunan çatışmazlıqlar aradan qaldırılır.

Eyni zamanda, MHM tərəfindən müvafiq prinsiplərə riayət edilməklə qurumların informasiya ehtiyatları arasında «Elektron hökumət» portalı üzərindən informasiya mübadiləsi aparılması, informasiya ehtiyatlarının yaradılmasında porakəndəlik və təkrarlanmanın qarşısının alınması, şəffaflığın təmin edilməsi məqsədilə zəruri tədbirlər də həyata keçirilir.

DAHA ZƏNGİN MƏLUMAT!

VERGİLƏR NAZİRLİYİ, İQTİSADİYYAT VƏ SƏNAYE NAZİRLİYİ, MALİYYƏ NAZİRLİYİ, ƏDLİYYƏ NAZİRLİYİ, ƏMƏK VƏ ƏHALİNİN SOSIAL MÜDAFİƏSİ NAZİRLİYİ, DÖVLƏT GÖMRÜK KOMİTƏSİ, DÖVLƏT SOSIAL MÜDAFİƏSİ FONDU

«Vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsində sosial tərəfdaşların rolu»

Əvvəli 1-ci səhifədə

Vergilər nazirinin müşaviri Ələkbər Məmmədov bildirdi ki, müasir dövrdə vergilərin dövlət büdcəsinə vaxtında və tam həcmdə ödənilməsi, ilk növbədə, sosial tərəfdaşların dəstəyi ilə könüllü əmələtməni təmin etməkdən keçir. Bu, həm də məsuliyyətdən yayınmanın qarşısının alınması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır. Başlıca şərt vergi ödəyicilərinin davranışlarını anlamaq və ona təsir etməkdir, amma bu, vaxtında və səmərəli yolla edilməlidir. Vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi vergi ödəyicisinin ölkənin vergi qanunlarına riayət etmə göstəricisidir. Öhdəliklərin yerinə yetirilməsi təkcə vadə etmədən (icbari əmələtmə) ibarət deyil, həmçinin xidmətin, könüllü söylərin, ünsiyyətin və maarifləndirmənin məcmusudur: «Hazırda vergi daxilolmalarının 68,5%-i könüllü, 31,5%-i məcburi inzibati tədbirlər, 0,01%-i isə istintaq vasitəsi ilə toplanır».

Vadətəmənin səviyyəsi ölkəmişdə ilbəil aşağı düşür. Təkcə 2014-cü il ərzində vergi ödəyicilərinin dövlət büdcəsinə olan borc məbləği əvvəlki illə müqayisədə 9,6% azalmış, 257 min 752 ödəyicinin borcları tamamilə ləğv edilmişdir. 2015-ci ilin 1-ci yarısı üzrə borclu vergi ödəyicilərinin payı ümumi vergi ödəyicilərinin çəkisində 9,4% təşkil edir.

Qeyd edilib ki, icbari əmələtmənin əsas üsulları kameral və səyyar audit, sanksiyalar, əmlakın siyahıya alınması, ölkəni tərk etməyə qoyulan məhdudiyətlər, bank hesablarına sərəncamların qoyulması və vergi cinayətlərinin istintaqından ibarətdir. Bütün bu vasitələrin tətbiqində başlıca məqsəd yayındırılmış vergilərin dövlət büdcəsinə ödənilməsinin təmin etməkdir: «Vergilər Nazirliyinin başlıca hədəfi könüllü əmələtmənin bütün vergi ödəyicilərini əhatə etməsinə nail olmaqdır. Bu məqsədlə ödəyicilərə göstərilən xidmətlərin, xüsusən elektron xidmətlərin əhatə dairəsini genişləndirmək nəzərdə tutulur. Hazırda nazirlik tərəfindən ödəyicilərə 62 xidmət göstərilir. Könüllü əmələtməyə vergi ödəyicilərinə göstərilən xidmətlərlə bərabər, sosial tərəfdaşlıq, birgə layihələrin həyata keçirilməsi də mühüm təsir göstərən amillərdəndir və Vergilər Nazirliyi bu istiqamətdə səmərəli və açıq əməkdaşlığa önəm verir. Sosial tərəfdaşlığın mahiyyəti sahibkarların ictimai təşkilatları, həmkarlar itifaqları, bələdiyyələr, vətəndaş cəmiyyəti institutları, təhsil müəssisələri ilə vergi orqanı və vergi ödəyicisi arasında birgə səmərəli əməkdaşlıq platformasıdır. İndiyədək nazirlik özəl vergi məsləhətçiləri, ixtisaslaşmış audit şirkətləri, elmi-tədqiqat institutları ilə əməkdaşlıq haqqında sazişlər imzalayaraq xeyli sosial tərəfdaş qazanıb. Bu missiyanın həyata keçirilməsində əsas məqsəd vergi mədəniyyətinin və vergi əxlaqının yüksəldilməsidir. Bunun üçün məlumatlandırma, maarifləndirmə və təbliğat işinin gücləndirilməsi başlıca prioritetlərdir: «Vergilər Nazirliyi vergi qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsi, sahibkarlıq və vergi mədəniyyətinin gücləndirilməsi, əmək müqavilələri və əmək münasibətlərinin tənzimlənməsi, istehlakçılardan hüquqlarının qorunması, nağdsız ödənişlər və POS-terminalların tətbiqi, şəffaflığın təmin edilməsi ilə bağlı dövlət qurumları və vətəndaş cəmiyyəti institutları ilə birgə müxtəlif layihələr həyata keçirib, təbliğat işinin gücləndirilməsi üçün konfrans və təlimlərin davam etdirilməsi nəzərdə tutulur. Bələdiyyələrlə birgə yerli vergi ödənişləri ilə bağlı əhəlinin maarifləndirilməsi həyata keçirilməkdədir. Təbliğat və maarifləndirmə sahəsində təhsil müəssi-

sələri ilə əməkdaşlıq da əsas yer tutur və nazirlik bu sahədə xeyli işlər görüb. Gənc nəsəl vergi sahəsində zəruri biliklərin aşılanması məqsədilə müxtəlif dərslər, dərslər vəsaitləri nəşr edilib, orta məktəblərdə 56 metodiki kabinet və vergi tədris otaqları yaradılıb, vergi mövzusunda dərslər, bilik müsabiqələri təşkil olunur.

Vergi orqanları ilə biznes arasında mövcud əlaqələrin yeni forması kimi korporativ əmələtmə mühüm əhəmiyyət daşıyır. Bu modelin vergi öhdəliklərinin qarşılıqlı maraqların artmasına təsir göstərmək və mübahisələrin yaranmasına zəmanət verməklə yanaşı, biznes və vergi orqanlarının yüksək əmələtmə standartlarına nail olmaq prinsiplərinə xidmət etdiyi vurğulanmışdır. Korporativ əmələtmənin metodlarına bəyannamələrin qabaqcadan doldurulması, Davranış Kodeksinin qəbul edilməsi və Partnyorluq sazişi daxildir. Bu model gələcəyə hesablanmış hədəflərin ən mütərəqqi formalarından biri hesab olunur və qarşıdakı illərdə vergi bəyannamələrinin əvvəlcədən doldurulması təmin etmənin əsas vasitəsi hesab edilir. Bu model gələcəyə hesablanmış hədəflərin ən mütərəqqi formalarından biri hesab olunur və qarşıdakı illərdə vergi bəyannamələrinin əvvəlcədən doldurulması təmin etmənin əsas vasitəsi hesab edilir. Bu model gələcəyə hesablanmış hədəflərin ən mütərəqqi formalarından biri hesab olunur və qarşıdakı illərdə vergi bəyannamələrinin əvvəlcədən doldurulması təmin etmənin əsas vasitəsi hesab edilir.

Tədbir çərçivəsində vergi orqanları və sahibkarlar arasında aparılan geniş müzakirələrdə diqqət mərkəzində olan başlıca məqam dövlət-biznes-sosial tərəfdaş münasibətlərinin qurulması və bu tərəfdaşlıq vasitəsilə vergi ödəmə vərdişlərini insanların həyat normalına çevirməklə özünəxidməti təmin etmənin cəmiyyətdə aşılanması ilə bağlı idi. Bu mövzuda fikir mübadiləsinin aparılması ilə yanaşı, müxtəlif tövsiyələr, təkliflər də irəli sürüldü.

Azərbaycan Respublikası Sahibkarlar (İşgötürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının (ASK) baş katibinin müavini Faiq Səmədov sahibkarlara daha yaxın olmaq və səmimi dialoq üçün yeni əməkdaşlıq formatının yaradılmasını vacibliyinə diqqət çəkdi, konfederasiya tərəfindən bu istiqamətdə görülən işlərə toxundu. Bildirdi ki, təmsil etdiyi təşkilat sahibkarların hüquqlarının qorunması, biznes sahəsində qeydiyyat, idxal-ixrac əməliyyatlarını, habelə sahibkarlıq sahəsində qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi üzrə təkliflərlə çıxış edib və həmin təkliflərin bəziləri nəzərə alınıb. Sahibkarların mənafeyinin qorunması və onların məlumatlandırılması istiqamətində dövlət qurumları ilə sıx əməkdaşlıq edən konfederasiya bu məqsədlə «Biznes Konsaltinq» MMC yaradıb və burada sahibkarlara konsaltinq xidmətləri göstərir.

Vergilər Nazirliyi ilə ASK arasında birgə əməkdaşlığın faydasına toxunularaq bildirildi ki, konfederasiya vergi-hüquq münasibətlərinə dair yeni qanunvericilik sənədlərinin, normativ-hüquqi aktların, mövcud vergi qanunvericiliyinə nəzərdə tutulan dəyişikliklər

və əlavələr barədə layihələrin müzakirələrində də yaxından iştirak edir.

ASK təmsilçisi bölgələrdə hələ də sahibkarların iqtisadi biliklərinin aşağı olduğunu vurğuladı və ictimai təşkilatları sahibkarlarla daha sıx ünsiyyət qurmağa çağırdı.

Milli QHT Forumunun rəhbəri Rauf Zeyni Vergilər Nazirliyi ilə vətəndaş cəmiyyəti qurumları arasında açıq dialoqun qurulmasını cəmiyyətdə şəffaflığın artırılması baxımından mühüm əhəmiyyət daşdığını bildirdi. Qeyd etdi ki, dövlət və özəl sektorla yanaşı, biznes və vergi orqanlarının yüksək əmələtmə standartlarına nail olmaq prinsiplərinə xidmət etdiyi vurğulanmışdır. Korporativ əmələtmənin metodlarına bəyannamələrin qabaqcadan doldurulması, Davranış Kodeksinin qəbul edilməsi və Partnyorluq sazişi daxildir. Bu model gələcəyə hesablanmış hədəflərin ən mütərəqqi formalarından biri hesab olunur və qarşıdakı illərdə vergi bəyannamələrinin əvvəlcədən doldurulması təmin etmənin əsas vasitəsi hesab edilir. Bu model gələcəyə hesablanmış hədəflərin ən mütərəqqi formalarından biri hesab olunur və qarşıdakı illərdə vergi bəyannamələrinin əvvəlcədən doldurulması təmin etmənin əsas vasitəsi hesab edilir.

Tədbir çərçivəsində vergi orqanları və sahibkarlar arasında aparılan geniş müzakirələrdə diqqət mərkəzində olan başlıca məqam dövlət-biznes-sosial tərəfdaş münasibətlərinin qurulması və bu tərəfdaşlıq vasitəsilə vergi ödəmə vərdişlərini insanların həyat normalına çevirməklə özünəxidməti təmin etmənin cəmiyyətdə aşılanması ilə bağlı idi. Bu mövzuda fikir mübadiləsinin aparılması ilə yanaşı, müxtəlif tövsiyələr, təkliflər də irəli sürüldü.

Azərbaycanda İnternetin İnkişafı Forumu İctimai Birliyinin rəhbəri Osman Gündüz dövlət qurumlarının göstərdiyi elektron xidmətlərin sahibkarların fəaliyyətinin asanlaşması və şəffaflığın artması baxımından əhəmiyyətini qeyd etdi: «Vergilər Nazirliyinin elektron xidmətlər sahəsində liderliyi şübhə doğurmur. E-xidmətlərin tətbiqi ilə əlaqədar dövlət qurumlarında 7 ildir ki, keçirdiyimiz monitorinqlərin hamısında bu nazirlik ilk yerlərdə qarlaşıb. Vergi sahəsində tətbiq olunan e-xidmətlər çevikliyi və dinamikliyi ilə özünü təsdiq edib və artıq qarşıda yeni hədəflər dayanır. «Elektron hökumət»dən «Mobil hökumət»ə keçid prosesi başlayıb. E-xidmətlərin internet resurslarının mobil texnologiyalar versiyasına keçidində start verilib. Azərbaycanın dövlət qurumlarının, ictimai təşkilatların, biznes strukturlarının bu prosədə fəal iştirakına ciddi ehtiyac duyulur. Xüsusilə də dövlət qurumları cəmiyyətdə mobil texnologiyalarla

xidmət göstərmək üçün fəaliyyətlərini bu istiqamətə yönəltməlidirlər. Vergilər Nazirliyi mobil ödənişləri əsas prioritetlərindən biri hesab edir və bu istiqamətdə atdığı addımlar öz bəhrəsini verir. Vergi ödəyiciləri mobil xidmətlərin imkanları və üstünlükləri barədə təlimatlandırılmalı, bu istiqamətdə təlim və maarifləndirmə işləri qurulmalıdır».

Bildirildi ki, nağdsız ödənişlərin genişləndirilməsi sahəsində işlərin sürətləndirilməsinə ehtiyac var, Mərkəzi Bank, Vergilər Nazirliyi, kart-prosesinq şirkətləri, ticarət məntəqələri tərəfindən bu prosesi stimullaşdırma biləcəklər birgə qaydaların hazırlanması, eləcə də elektron ticarətlə bağlı qanunun qəbulunun tezləşdirilməsi vacibdir. Ölkədə internet və onlayn biznesin təşkili üçün müvafiq qurumların birgə addımlar atması zəruridir.

Qeyd edildi ki, vergilərin ödənilməsində cəmiyyətin hər bir üzvü fəal olmalıdır. Hər bir vətəndaş elektron resurslar vasitəsilə dövlətə ödədiyi verginin necə və hansı istiqamətlərə xərclənməsi ilə tanış olsa, həmin vəsaitlərin onun sosial və ictimai həyatında əhəmiyyətini gördükdə vergi ödəmə həvəsi daha da artmış olar.

Amerika Ticarət Palatasının («AmCham») əməkdaşı Zamirə Abbasova 260-dan artıq üzvü olan təşkilatın Azərbaycanda iqtisadi islahatların həyata keçirilməsində fəal iştirakını vurğulayaraq özəl sektorun və sahibkarlıq mühitinin daha da yaxşılaşdırılması, qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı rəy və təkliflərlə çıxış etdiyini, dövlət-biznes münasibətlərinin möhkəmlənməsində ciddi tərəfdaş cəvriyini diqqətə çatdırdı: «Palata ölkədə biznes mühitinin yaxşılaşdırılmasına dəstək olmağa çalışır. «AmCham» Azərbaycanda xarici investisiyaların 80%-ni, eləcə də yerli investisiyaların əhəmiyyətli hissəsini təmsil edir. Sahə komitələrinin vasitəsilə Palatanın üzvləri məlumatları bölüşür, ümumi maraq doğuran məsələlər qaldırır və mümkün həllər təklif edir. Təşkilatın tərəfdaşları Azərbaycan və ABŞ hökumətlərinin biznes, informasiya və əlaqələri əhatə edən geniş bazalarını istifadə etmək imkanını qazanırlar».

Bildirildi ki, Azərbaycanda həyata keçirilən vergi islahatlarının, vergi qanunvericiliyi və inzibatiçirliyin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlərdə yaxından iştirak edən «AmCham» Vergilər Nazirliyinin də əsas tərəfdaşlarındandır. Səmərəli əməkdaşlıq əlaqələri iqtisadiyyatın, vergi sisteminin müxtəlif sahələri ilə bağlı səmərəli müzakirələrin aparılmasına təkan verir. Palata bir neçə ildir ki, vergi partnyorluğu, inzibatiçirliq, vergitutma sahələrinə aid aktual mövzular ətrafında müzakirələrdə iştirak edir, təkliflər irəli sürür. Bu cür əməkdaşlıq hər iki tərəf üçün əhəmiyyətli platformanın yaradılmasını təsdiq edir.

«İqtisadi Resursların Öyrənilməsi» İctimai Birliyinin rəhbəri Ruslan Atakişiyev diqqəti sahibkarların iqtisadi biliklərinin zəif olması səbəbindən tez-tez problemlərlə üzləşdiklərinə yönəldi. Onun fikrincə, sahibkarlar özlərinin ictimai təşkilatlarının sayını çoxaltmalıdırlar. Sosial tərəfdaşlığın spektri genişləndirilməli, sahibkarların ictimai assosiasiyaları müntəzəm olaraq təlim və seminarlar təşkil edib iqtisadiyyat və Sənaye, Vergilər, Maliyyə nazirliklərinin mütəxəssislərinin iqtisadi yeniliklər haqqında fikir və məlumatlarını dinləməlidirlər. Sahibkarların ictimai qurumları vergi ödəyicilərinə elektron xidmətlərdən istifadənin mənimlənməsində də yardımçı ola bilərlər. Qeyd edildi ki, könüllü vergi ödəyiciləri ilə vergidən yayınan sahibkarlar arasında körpü yaratmaq lazımdır, intizamlı vergi ödəyicilərdən nümunə götürülməlidir.

Azərbaycan Reklamçılar İttifaqının sədri Hacı Atakişiyev diqqəti bu günlərdə qüvvəyə minmiş «Reklam haqqında» Qanuna çəmək sənədin bəzi maddələrində vergidən yayınmanın qarşısının alınması baxımından əhəmiyyətli məqamlar olduğunu bildirdi. Qeyd etdi ki, yeni qanuna reklam fəaliyyətinin özünütənzimləmə, maliyyə-vergi nəzarəti məsələləri əks olunub. Reklam şirkətlərinin fəaliyyətinə nəzarətə kodlaşdırma sistemi tətbiq olunacaq ki, bu da şəffaflığın artması və vergidən yayınmanın qarşısının alınması üçün mühüm addımdır. Hazırda reklam bazarının real dövriyyəsi statistik göstəricidən dəfələrlə çoxdur. Reklam şirkətləri tərəfindən bu bazarın ümumi həcmi 1,2 milyon manat göstərsə də, dövriyyə 15-16 milyon manatdır. Ona görə də yeni qanun vergi daxilolmalarının həcmində artmasına öz müsbət təsirini göstərəcəkdir.

Konstitusiyaya Araşdırmaları Fondunun əməkdaşı Zaur İbrahimov vətəndaş cəmiyyətləri ilə birgə layihələrin həyata keçirilməsindəndən danışıq, yeni dövrün əsas tələblərindən biri kimi şəffaf idarəetmənin təmin olunmasında dövlət orqanları ilə vətəndaş cəmiyyəti institutlarının sıx əməkdaşlığının vacibliyini ön çəkərək ictimai nəzarətin gücləndirilməsinin zərurliyini qeyd etdi. İctimai nəzarət vətəndaşların korrupsiya ilə mübarizə hərəkatında müqavimətinin artmasına və gözlənilən nəticənin əldə olunmasına öz faydasını verə bilər.

Vətəndaşların ərizə və şikayətlərinin baxılmasında QHT-lərin iştirakının təmin olunmasının məqsəduyğunluğu bildirildi. Şəffaflığın təmin olunmasında Vergilər Nazirliyinin yaratdığı daxili təhlükəsizlik sisteminin əhəmiyyəti təqdir edilərək bu məsələlərdə QHT-lərin də iştirakının təmin olunması, sahibkarların üzvləşdikləri problemlərin araşdırılmasına vətəndaş cəmiyyəti institutlarının cəlb olunması təklif edildi.

Tacirlər və İstehlakçılar Birliyinin sədri Sevgin Rəhmanov qeyd etdi ki, xidmət və ticarət sektorunda mal dövriyyəsinin müəyyən etmək üçün hesab-faktura sistemi tətbiq olunmalıdır. Lakin əksər ticarət məntəqələrində hesab-fakturalar gizlədilir, bu isə ümumi dövriyyənin gizlədilməsinə səbəb olur və vergidən yayınma halları baş verir. Mağazalarda nəzarət-kassa aparatları ilə yanaşı, hesab-fakturalara da nəzarət artırılmalıdır. Onun sözlərinə görə, bu sahədə fəaliyyəti tənzimləmək üçün «Ticarət haqqında» qanunun qəbul edilməsi vacibdir.

Azad İstehlakçılar Birliyinin sədri Eyyub Hüseynov bözi sahibkarların istehlakçıların hüquqlarının pozulmasına yol verdiklərini diqqətə çatdırdı. Bildirildi ki, ictimai təşkilatlar bu istiqamətdə fəal olmalı, dövlət-sahibkar münasibətlərinin tənzimlənməsi ilə yanaşı, sahibkar-istehlakçı münasibətlərinə də geniş yer ayırılmalıdır.

«Millenium Turizm Konqress» MMC-nin rəhbəri Ruslan Quliyev, «Vətəndaşların Sosial Rifahı Naminə» İctimai Birliyinin sədri İradə İsayeva, Qadın Sahibkarlar Assosiasiyasının sədri Zəmfira Ağayeva, Hotellər və Restoranlar Assosiasiyasının sədri Samir Dübəndi, Sabitlik və İnkişaf Mərkəzinin rəhbəri Rəsim Əliyev, Gənc Məhsuldar Birliyinin sədri Solmaz Əliyeva, «İqtisadi Resursların Öyrənilməsi» İctimai Birliyinin əməkdaşı Rafiq Fətullayev sahibkarlıq sektoruna dövlət dəstəyi tədbirlərinin artırılması, bözi sahələrdə subsidiyaların verilməsi, sahibkarların hüquqlarının daha etibarlı qorunması üçün qanunvericiliyə dəyişikliklərin edilməsi, maarifləndirmə və sahibkarların iqtisadi biliklərinin artırılması ilə bağlı broşür və nəşrlərin çap olunması, elektron resursların istifadəyə verilməsi ilə bağlı fikirlərini bölüşdülər.

Vurğulandı ki, sahibkarların marağı və mənafeyinin daha çevik və mükəmməl mexanizmlər əsasında qorunması, onlara göstərilən xidmətlərin təkmilləşdirilməsi istiqamətində aparılan ardıcıl islahatlarla vətəndaş cəmiyyəti institutları ilə münasibətlərin yeni müstəvidə qurulması, sivil, çevik sosial tərəfdaşlıq modelinin yaradılması zəruridir. Sosial tərəfdaşlıq mahiyyət etibarilə ölkədə biznesin və sahibkarlığın inkişafına, sağlam rəqabət mühitinin formalaşmasına, sahibkarların fəaliyyətinə əsaslıq müdaxilə imkanlarının azaldılmasına xidmət edir.

İctimai müzakirələrdə başa çatdıqdan sonra yekun nitqi ilə çıxış edən vergilər nazirinin müşaviri Ələkbər Məmmədov Vergilər Nazirliyi ilə vətəndaş cəmiyyəti institutları arasında münasibətlərin yeni mərhələyə qədəm qoymasında bu cür tədbirlərin böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini bir daha diqqətə çatdırdı: «Vergilər Nazirliyi yeni ideyaları, mütərəqqi fikir və təklifləri dəstəkləyir və həm ictimai, həm də beynəlxalq təşkilatlarla bu cür işgüzar dialoqların gələcəkdə davam etdirilməsini və sıx əməkdaşlığın gücləndirilməsini daim diqqət mərkəzində saxlayacaq». Qeyd olundu ki, irəli sürülən hər bir təklif nəzərdən keçiriləcək, araşdırılacaq və müvafiq dövlət orqanlarına təqdim olunacaq. Ümumi məqsəd budur ki, təkliflər biznesin inkişafı, vətəndaşların hüquqlarının qorunması, dövlət-biznes münasibətlərinin şəffaflığının təmin olunması, idarəetmə sisteminin təkmilləşdirilməsi və digər məsələlərin həllinə öz mühüm təsirini göstərsin.

Elbrus CƏFƏRLİ

İxrac imkanları artacaq

Azərbaycanda biznes mühitinin yaxşılaşdırılması, özəl bölmədə ən qabaqcıl texnologiyaların tətbiqi və şəffaflığın təmin edilməsi sahəsində aparılan islahatların əsas istiqamətlərindən biri idxal-ixrac əməliyyatlarının daha da sadələşdirilməsidir. Ölkədə istehsal olunan qeyri-neft məhsullarının ixracının artırılması, milli sahibkarların xarici bazarlara asan və maneəsiz çıxışının təmin edilməsi məqsədilə gömrük-keçid məntəqələrinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi nəzərdə tutulur. Dövlət Gömrük Komitəsindən bildirilib ki, yerli biznesə əlavə imkanlar yaradılması və xidmət şəraitinin yaxşılaşdırılması, idxalın daha yaxşı məhsullarla ovəz edilməsi və gömrük rəsmiləşdirilməsi prosesinin tezləşdirilməsi məqsədilə tədbirlər planı hazırlanıb. Hazırda sərhəd-buraxılış məntəqələrindən keçirilən malların və nəqliyyat vasitələrinin yoxlanılmasında tətbiq olunan «bir pəncərə» prinsipi

lahatlar davam etdirilir. Bir sıra normativ-hüquqi aktlara dəyişiklik edildikdən sonra idxal-ixrac zamanı gömrük nəzarətinin həyata keçirilməsi üçün cəmi iki sənəd (nəqliyyat sənədi və bəyannamə) tələb olunacaq. Bununla da tələb olunan sənədlərin sayı idxalda 11-dən 2-yə, ixracda 8-dən isə 2-yə endirilir. Ümumilikdə tələb olunan sənədlərin sayı azalaraq 19-dan 4-ə salınacaq. Beləliklə, yaxın günlərdə ixracın «bir pəncərə» sistemi üzrə həyata keçirilməsinə başlanılacaq, bununla da daha asan ixrac qaydaları tətbiq ediləcək. Qarşıdakı illər ərzində gömrük sektorunda e-xidmətlərin əhatəsinin genişləndirilməsi, bizneslə məşğul olan şəxslərin işini asanlaşdırmaq məqsədilə gömrük bəyannamələrinin «ASAN xidmət» mərkəzlərində doldurulması və gömrük orqanlarına elektron yolla göndərilməsi, vahid avtomatlaşdırılmış idarəetmə sisteminin tətbiqinin təkmilləşdirilməsi də qarşıda duran başlıca vəzifələrdəndir.

pinin daha da asanlaşdırılması, ticarət sahəsində digər prosedurların sadələşdirilməsi nəzərdə tutulur.

Bakı Baş Gömrük İdarəsinin rəisi Vüsal Novruzov bildirib ki, dövlət başçısının gömrük işi sahəsində prosedurların sadələşdirilməsi və şəffaflığın artırılması ilə əlaqədar imzaladığı fərmanın icrasına uyğun olaraq bütün gömrük ödənişlərinin yalnız bank və plastik kart vasitəsilə alınmasını təmin edilməsi məqsədilə müxtəlif banklara aid 14 POS-terminal quraşdırılıb. Gömrük xidmətlərinin operativliyini və şəffaflığını artırmaq məqsədilə müraciət edən xarici iqtisadi fəaliyyət iştirakçılarının qəbul edilməsi ardıcılığının müəyyən olunması üçün elektron idarəetmə sistemi tətbiq edilib, onlayn rabitə rejimi qurulub. Nağd ödənişlərin dayandırılması və e-idarəetmə sisteminin tətbiqi şəffaflığa şərait yaradır.

Hazırda ölkəmizin beynəlxalq ticarət sistemində inteqrasiyasının dərinləşməsi və global ticarətdə iştirakının artması məqsədilə idxal-ixrac əməliyyatlarının liberallaşmasına yönəlmiş is-

Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə sadələşdirilmiş viza rejimi ilə bağlı imzaladığı sazişin tələblərinə uyğun olaraq sərhəd-keçid məntəqələrinin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi kimi məsələlərin həlli istiqamətində də işlər aparılır. Sərhədlərin təhlükəsizliyinin icrası üçün vacib olan ilkin şərtlərdən biri maşınla oxunan biometrik pasportların tətbiqinə başlanılması nəzərdə tutur. Artıq ölkəmizdə biometrik identifikasiyanı tənzimləyən yeni qanunlar qəbul edilib, dövlətin miqrasiya proseslərinə nəzarəti gücləndirilib, sərhədkeçmə sənədlərinin fərdiləşdirilməsi üzrə informasiya resursları formalaşdırılıb.

Bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlər bizneslə məşğul olan şəxslər üçün daha az vaxt və minimum xərc sərf etməklə geniş imkanlar yaradacaq, özəl bölmənin inkişafına təkan verəcək. Həyata keçirilən tədbirlər Azərbaycanın xarici investisiyalar üçün cəlb ediciliyini artıracaq.

ELBRUS

Yeni qanun kapital bazarının modernləşməsinə yönəlib

Artıq beşinci ildir ki, «Azərbaycanda 2011-2020-ci illər üçün Qiymətli Kağızlar Bazarının İnkişafı ilə Bağlı Dövlət Proqramı» qüvvədədir. Proqrama daxil olan korporativ idarəetmə prinsiplərinin təkmilləşdirilməsi üzrə aparılan böyük işlər çərçivəsində «Qiymətli Kağızlar Bazarı haqqında» qanun qəbul edilib və onun tətbiqi ilə bağlı dövlət başçısı fərman imzalayıb. Müsahibimiz Azərbaycan Respublikası Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsinin İnformasiya və İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin müdiri Çingiz Hüseynovdur.

- Çingiz müəllim, «Azərbaycanda 2011-2020-ci illər üçün Qiymətli Kağızlar Bazarının İnkişafı ilə Bağlı Dövlət Proqramı» hansı zərurətdən yarandı və onun kapital bazarının tənzimlənməsində nə kimi əhəmiyyəti vardır?

- Azərbaycan iqtisadiyyatı güclü inkişaf yolundadır. Ölkə sənayesinin dünya sənayesinə inteqrasiya olunmasına təkan vermək bütün istiqamətlərdə, o cümlədən kapital bazarında perspektivli şərait yaratmaq qarşımızda duran mühüm vəzifələrdəndir. Bu məqsədə çatmaq üçün qiymətli kağızlar bazarının instusional inkişafı, əməliyyat infrastrukturalarının avtomatlaşdırılması və fond instrumentlərinin mürciətlərinin genişləndirilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. «Azərbaycanda 2011-2020-ci illər üçün Qiymətli Kağızlar Bazarının İnkişafı ilə Bağlı Dövlət Proqramı» strateji cəhətdən mühüm əhəmiyyət daşımaqla kapital bazarının effektiv tənzimlənməsi üzrə ortamüddətli perspektiv şəraitin yaradılması, özəl sektorun maliyyələşdirilməsi imkanlarının geniş diapazonda istifadəsi və sənayenin gələcək inkişafı baxımından başlıca istiqamətləri müəyyən edir. Dövlət Proqramı həm də bazar tənzimləyicisinin potensialının gücləndirilməsinə və milli hüquqi-normativ bazanın beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılmasına yönəldilib.

- Proqram hansı mərhələlər üzrə həyata keçirilir?

- Dövlət Proqramının birinci mərhələsində (2011-2014) qiymətli kağızlar bazarının infrastrukturunun modernləşdirilməsi və maddi-texniki ba-

zasının möhkəmləndirilməsi, alətlərin buraxılışı, qeydiyyatı, uçot mexanizmlərinin sadələşdirilməsi və avtomatlaşdırılması, ticarət və post-ticarət avtomatlaşdırılmış sisteminin mövcud təcrübə nəzərə alınmaqla məlumatlara keçidi təmin edən ikimərhələli mərkəzi depozit sisteminin yaradılması, qiymətli kağızlar bazarının fasiləsiz ticarət rejiminə keçidinin təmin edilməsi, marjinal ticarət üçün platformanın formalaşdırılması, müasir bazarın əməliyyatları və başqa komponentləri ilə bağlı məlumatların nəzarəti kimi əsas strateji məqsədlər əldə olunub. Nəticədə, keyfiyyət dəyişiklikləri qeydə alınıb. Ötən il qiymətli kağızlar bazarının iştirakçıları korporativ sektor üzrə investisiyalara üstünlük verməyə başlamışlar ki, bununla da artıq fond bazarına aid işlərin yarım çoxu görülmüş, bazarın ümumi çəkisi 13,2 milyard manat hesablanıb.

Dövlət Proqramının növbəti mərhələsində (2015-2017) qiymətli kağızlar bazarında əməliyyatların bütünlüklə konsolidasiyası və avtomatlaşdırılması, burada yeni alətlər və xidmətlərlə bağlı şəraitin yaradılması nəzərdə tutulub.

Bunun qiymətli kağızlar ticarətinin sadələşdirilməsi və optimallaşdırılmasında, elektron ticarət platformasının yaradılmasında, həm ölkədəki xarici emitentlərin qiymətli kağızlar ticarətini tənzimləməyə uyğun, həm də xarici bazarda olan yerli qiymətli kağızlarla bağlı ticarət sisteminin həyata keçirilməsi gözlənilir.

Tədbirlərin sonuncu kompleks fond bazarının milli iqtisadiyyatda rolunun dərinləşdi-

lməsi və sistem üzrə risklərin effektiv idarə edilməsindən ibarətdir. 2020-ci ildən sonra Azərbaycanın kapital bazarının büsbütün beynəlxalq maliyyə bazarlarına inteqrasiya tələblərinə cavab verəcəyi gözlənilir. Planlaşdırılmış işlərin əsas hissələri görülmüşdür: buraya sənayenin hüquqi şəraitinin, normativ bazasının və mexanizmlərinin yaxşılaşdırılması daxildir.

Dövlət Proqramı çərçivəsində qiymətli kağızlar bazarının iştirakçılarınin təsviqi məqsədilə Vergi Məcəlləsindəki dəyişikliklərə hazırlıq mərhələsi də nəzərdə tutulmuşdur.

«Aksiyaçıların hüquqlarının qorunması» haqqında qanuna görə, korporativ idarəetmə prinsiplərinin təkmilləşdirilməsi üzrə böyük işlər görülmüşdür. Bu işin dayaq nöqtəsi Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsinin tərəfindən hazırlanmış və artıq Milli Məclisdə qəbul edilmiş «Qiymətli kağızlar bazarı haqqında» qanun layihəsidir.

- Qiymətli kağızlar bazarının hüquqi və tənzimləyici bazasının qabaqcıl beynəlxalq təcrübəyə uyğunlaşdırılmasını nəzərdə tutan yeni qanunda hansı mühüm yeniliklər var?

- Kapital bazarında köklü islahatlar dövrü yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyur. İndiyədək bazarda buraxılış, qeydiyyat və uçot mexanizmləri sadələşdirilmiş və avtomatlaşdırılmış, ikipilləli, üzvlük prinsipli vahid Mərkəzi Depozitar Sistemi yaradılmışdır. Bundan başqa, marja ticarəti üzrə yeni birja platforması istifadəyə verilməmiş, marketmekyer institutları fəaliyyətə başlamış və yeni listing qaydaları tətbiq edilmişdir. Dövlət Proqramında qiy-

mətli kağızlar bazarına dair normativ hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi prioritetlərdən başlıcası hesab olunur ki, yeni qanunun qəbulu qarşıda duran hədəflərə çatmaq istiqamətində yaşıl işiq yandırır. Qanun bir sıra üstünlüklər vəd edir. Bundan sonra qiymətli kağızlar vahid mənbədə saxlanılacaq. Mühüm yeniliklərdən biri də qiymətli kağızlarla alqı-satqı əqdləri aparılan zaman yeni hüquqi rejimin müəyyən edilməsidir.

Bundan başqa, indi broker, dilər və aktivlərin idarə edilməsi fəaliyyəti ilə məşğul olan şəxslər investisiya şirkəti adı ilə bir lisenziya çərçivəsində xidmət göstərəcəklər. Əgər hazırda onlara lisenziya beş il müddətinə verilsə, yeni qanun əsasında lisenziya müddətsiz verəcək. Həmçinin qiymətli kağızlar bazarında məlumatların şəffaflığını təmin etmək, ictimaiyyətə davamlı informasiyaları açıqlamaq üçün vahid məlumat resursu yaradılacaq ki, bu da zəruri informasiyanın bir mənbədən ödənişsiz qaydada əldə olunmasına imkan verəcək.

Yeni qanun imkan verəcək ki, qiymətli kağızlar bazarının əməliyyatları tamamilə avtomatlaşdırılsın, yeni alət və xidmətlərin tətbiqi üçün zəruri olan bazar formalaşsın, idarə mexanizmləri qüvvətlənsin. Gözləntilər bununla bitmir. Daha bir yenilik də bundan ibarətdir ki, eyni şəxs bürdən artıq investisiya şirkətinin səhmlərinin nəzarət zərfinə birbaşa və ya dolayı yolla sahib ola bilməz. Yeni qanuna əsasən, investisiya şirkətlərinin lisenziya alması üçün təsisçilərin ilkin dövlət qeydiyyatına alınmışdan sonra lisenziyalaşdırılan şəxslərin yekun müraciətinə nəzarət orqanı tərəfindən iki mərhələdə baxılacaq.

Yerli investisiya şirkətinin filialı və nümayəndəlikləri Azərbaycan Respublikasının ərazisində və ya kənarda nəzarət orqanının icazəsi ilə fəaliyyət göstərə biləcək.

Müsahibəni hazırladı: Fəxrriyyə İKRAMQIZI

Dövlət borcu: müqayisəli təhlil

Dövlət borcu nədir və Azərbaycanda bu sahədə vəziyyət necədir? «Ekonomiks» Beynəlxalq İqtisadi Araşdırmalar Birliyinin sədri, iqtisad elmləri doktoru, professor Fikrət Yusifovun şərhini

Dövlət borcunun klassik tərifini onun mahiyyətini olduğu kimi açıqlayır: «Dövlət borcu dövlətin büdcə kəsirini bağlamaq üçün götürdüyü borcudur». Dövlət borcunun ətrafında iqtisadçıların fikirləri tarixən heç vaxt uzlaşmayıb. Bu elmin klassik tərifini təmsil edən dövlət borcunu «insanlar tərəfindən nə vaxtsa kəşf edilmiş bəla» kimi dəyərləndirənlər də, digər qrup iqtisadçıları dövlət borcunu ölkə iqtisadiyyatının qaldırılmasını stimullaşdıran vasitə kimi qiymətləndirirlər. Tarixin bu günə qədər sübut edib ortaya qoyduğu isə budur ki, bəzi dövlətlər borclanma hesabına növbəti iqtisadi cəhətdən inkişaf edə biliblər, hətta dünya iqtisadiyyatının monsturlarına çevrilməyə belə müvəffəq olublar. Dedi-yimiz fikirləri təkcə ABŞ-ın timsalında əsaslandırmaq olar. Bu gün dünya iqtisadiyyatının dördü birinə sahib olan bu ölkənin dövlət borcu onun ümumi daxili məhsulundan (ÜDM) çox olan həddə gəlib çatmışdır, bu dövlətin illərlə apardığı iqtisadi siyasət, iqtisadiyyatı çökdürə biləcək böhranlardan özünəməxsus manevlərlə yayınması və hətta bəzən bu böhranlardan öz iqtisadi durumunu bir qədər də yaxşılaşdırmaq üçün istifadə edə bilməsi onu dünyanın iqtisadi cəhətdən ən qüdrətli ölkəsinə çevirib. Misal üçün, 2014-cü il yanvarın 1-ə ABŞ-ın dövlət borcu 18 trilyon 141 milyard dollar təşkil edib. Bu isə

quranların «odla oynadıqları»ni dəfələrlə sübuta yetirəndən, bundan heç də bütün dövlətlər düzgün nəticə çıxara bilməyib. Təsəvvür edirsinizmi ABŞ-ın 18 trilyon 141 milyard dollar həcmində olan dövlət borcunun xarici dövlətlərə aid olan 5 trilyon dollarlıq hissəsinin 30-40 faizi həmin dövlətlər tərəfindən satışı çıxarılsa, dünya maliyyə bazarında nələr baş verər? Bu, ABŞ dollarının qeyd-şərtsiz uçuşuna yuvarlanması və ölkə iqtisadiyyatının fəlakətə üzlənməsi demək olar. Bunun baş verməyəcəyinə kim təminat verə bilər?

Azərbaycanın bu günə olan 6,5 milyard ABŞ dolları məbləğində dövlət borcu dünyada ən aşağı borclanma göstəricilərdən biridir

ÜDM-in 109,9 faizinə bərabərdir. Bu borcun xəzinə öhdəlikləri şəklində olan 5 trilyon dollara qədər hissəsi isə xarici dövlətlərə olan borcudur ki, onun da təqribən yarısı Çin və Yaponiyanın payına düşür. Avropa İttifaqına daxil olan ölkələr üzrə də dövlət borcunun ümumi məbləği, bu gün onların məcmu ÜDM-dən çoxdur. Təkcə Böyük Britaniyada dövlət borcu ÜDM həcmi 4 dəfəyə qədər üstələyir. Tarix bu qaydada dövlət borcu hesabına güclü iqtisadiyyat

Borclanmada sərəhsizliyə yol verməmiş Yunanıstanın son illərdə yaşadığı ağır iqtisadi durum göz qabağındadır. Enerji resursları olmayan, lakin buna baxmayaraq ÜDM-in adambaşına həcmində görə dünyanın 50 ölkəsinin sıyahısına düşən (adambaşına 26000 min ABŞ dolları) Yunanıstanda bu gün insanlar əməkhaqqı kartı ilə bankomatdan 60 avrodan artıq pul çıxara bilmirlər. Hesab edirik ki, borclanmada eyni qayda uymuş bir çox ölkələri yaxın zamanlarda

belə aqibət gözləyə bilər və artıq Yunanıstandan başqa digər Avropa ölkələrində də bunun ilkin əlamətləri üzə çıxmağa başlayıb. Avropa İttifaqının və onun nüvəsini təşkil edən Almaniya və Fransa Yunanıstanına «yardım əlini» uzatması heç də yunan xalqına böyük sevgidən irəli gəlmir. Səbəb sadədir, «böyük qardaşlar» yunan defolntunun Avropa İttifaqı üçün nəvə etdiyinin fərqindədirlər...

Bəs Azərbaycanda dövlət borcu hansı səviyyədədir? Dövlət borclarımızın bu günə olan səviyyəsi ölkəmizin iqtisadiyyatı və vö-

da 4 min 200 dollara, Gürcüstanda 2 min 400 dollara, Ermənıstanda 2 min 700 dollara bərabərdir.

Dövlət borcu mahiyyət etibarilə aktiv və passiv borclara bölünür. Aktiv dövlət borcları büdcə vasitəsilə bu borcların dövlətin konkret sosial-iqtisadi proqramlarının reallaşdırılmasına, infrastruktur layihələrinin maliyyələşdirilməsinə yönəldilən hissəsidir. Passiv dövlət borcları isə büdcədən maliyyələşən cari xərclərin bağlanmasına yönəldilən borclardan ibarətdir. Hər kəsə bəllidir ki, Azərbaycanın dövlətinin götürdüyü borclar tamamilə aktiv borclar kateqoriyasına aiddir. Bunun belə olduğunu bilmək üçün büdcədən maliyyələşən sosial proqramlara və infrastruktur layihələrinə nəzər salmaq kifayətdir. Mətbuat səhifələrində bəzi müəlliflər yazırlar ki, Azərbaycanın dövlətinin cəlb etdiyi kreditlərin böyük əksəriyyəti infrastruktur layihələrinə yönəldilir və bu layihələr əlavə dəyər yaratmır. Onlar bir məsələni bilməlidirlər ki, büdcəyə cəlb edilmiş belə vəsaitlər hesabına reallaşan həmin infrastruktur layihələri ölkə iqtisadiyyatında yaradılan əlavə dəyərin əldə olunmasında birbaşa deyil, dolayı yolla iştirak edir. Unudulmamalıdır ki, normal iqtisadi fəaliyyət üçün

normal infrastrukturun olması ən vacib şərtlərdən biridir.

Azərbaycanın dövlət borcunun vəziyyətini mətbuat səhifələrində «təhlil» edən bəzi «ekspertlər» bir qədər də qabağa gedib, Dövlət Neft Şirkətinin borclarını da Azərbaycan dövlət borcunun üzərinə gələcək ölkədə adambaşına düşən dövlət borcuna dair göstəricini iki dəfə şişirdilmiş şəkildə cəmiyyətdə təqdim edirlər. Bu, sadəcə diletanlıqdır və həmin adamlar bilmək istəmir ki, neft şirkətinin götürdüyü borclar onun mövcud aktivlərindən dəfələrlə azdır və bu borcları dövlət deyil, şirkətin özü qaytarır.

Nazirlər Kabinetinin bu günlərdə keçirilmiş iclasında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dövlətin borclanma sahəsindəki kursunu açıq şəkildə ifadə edərək dedi: «Azərbaycanda xarici dövlət borcunun minimum səviyyədə olmalıdır, hazırda təqribən 10-11 faiz civarındadır. Biz onu daha da aşağı salmalıyıq. Biz borc götürürük. Ancaq bu, bizə lazım deyil. Sabah bu, bizə problem yarada bilər».

Həm Prezidentin açıqlaması, həm də, ümumən, yuxarıda sadaladığımız faktlar göstərir ki, dövlət borcu ilə bağlı məsələlər Azərbaycanda heç kəsi narahat etməməlidir...

İpoteka kreditlərinin faiz dərəcələri aşağı salınacaq

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sədrliyi ilə Nazirlər Kabinetinin 2015-ci ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında ölkə başçısının ipoteka proqramına əlavə 200 milyon manat ayrılması ilə bağlı göstərişinin bu sahədə canlanmaya səbəb olacağı gözlənilir. İqtisadçı ekspert Vüqar Bayramov bu məsələ ilə bağlı fikirlərini bölüşüb.

Mərkəzi Bank (MB) ipoteka kreditlərinin təkmilləşdirilməsinə dair təklifləri Maliyyə Nazirliyi ilə razılaşdırıb. Rəsmi açıqlamalara əsaslanaraq yeni qaydaların sentyabr ayında təsdiq ediləcəyi gözlənilir. Qeyd edək ki, dövlət başçısı ipoteka proqramına əlavə 200 milyon manatın ayrılması ilə bağlı göstəriş verməklə yanaşı həm də hökumətə kredit şərtlərinin təkmilləşdirilməsini tapşırıb. MB ilə Maliyyə Nazirliyinin yeni şərtləri razılaşdırmaları da məhz Prezidentin bu göstərişi ilə bağlıdır. Dəyişdiriləcək qaydalar həm ümumi ipoteka proqramının təkmilləşdirilməsinə, həm də regionların ipo-

qativ təsir göstərir.

İkincisi, ipoteka kreditlərinin faiz dərəcələrinin aşağı salınacağı gözlənilir. Ehtimal edilir ki, adi ipoteka kreditlərinin 8 faiz 6 faizədək azaldılacaq. Sosial ipoteka kreditləri isə 2 faizlə təklif edilə bilər. Faiz endirimləri ilə yanaşı, diferensial faizlərin də tətbiq edilməsi məqsədə uyğun olardı. Çünki paytaxt ilə müqayisədə rayonlarda həm adi, həm də sosial ipoteka kreditləri üçün daha aşağı faizin təklif edilməsi proqramın regional səmərəliliyini artırmağa imkan verəcək. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına görə, bölgələrdə əhəlinin orta aylıq əməkhaqqı paytaxtla

larda yaşayan və ipoteka krediti götürmək istəyən vətəndaşlarımız üçün əməkhaqqı tələblərini yumşaldacaq. Çünki faiz nə qədər az olarsa, tələb olunan əməkhaqqı tələbi də aşağı düşür. Bu isə ona gətirəcək ki, regionda 400 manat aylıq gəliri olan bir vətəndaş, gənc ailə ipoteka krediti götürə biləcək.

Üçüncüsü, regionlara ayrılacaq ipoteka kreditinin məbləği üçün minimum hədlər müəyyənləşdiriləcək. Əslində, ipoteka fondu xətti ilə verilən həm adi, həm də sosial ipoteka kreditlərinin ən azı 50%-nin regionlar üçün ayrılması məqsəduşğundur. Burada başlıca məqsəd bütövlükdə ipoteka kreditləşməsi sistemini təkmilləşdirməklə yanaşı, regionların kreditlərdən daha geniş istifadəsinə şərait yaratmaqdır.

Nəhayət, hazırda ən çox müzakirə edilən məsələlərdən biri də məhz ilkin ödəniş məbləğinin yüksək olmasıdır. MB-nin bu məsələ ilə bağlı iki təcrübədən istifadə etmək niyyətində olması istisna deyil. Birincisi, əmanət tikinti bankla-

teka kreditlərinə çıxış imkanlarının artırılmasına xidmət edəcək. Əvvəllə, ipoteka kreditləri üzrə maksimum məbləğ 2 dəfə artırılaraq 100 min manata çatdırılacaq. Xatırladaq ki, son illər əmlak bazarında qiymətlərin yüksəlməsinə nəzərə alaraq ipoteka kreditləri üçün maksimum məbləğin artırılması zərurəti yaranmışdı. Maksimum məbləğin azlığı proqramın səmərəliliyinə ne-

müqayisədə azdır ki, bu da əhəlinin ipoteka müraciəti üçün imkanlarının məhdud olmasına gətirib çıxarır. Nəzərə alaq ki, adi və sosial ipoteka üçün tələb edilən əməkhaqqının məbləği təxminən 700 manatdan çox olur. Bu isə az gəlirli bölgə camaatının ipoteka krediti almaq imkanından yararlanmasını çətinləşdirir. Bu baxımdan, diferensial faizlərin tətbiq edilməsi rayon-

rının formalaşdırılması və bununla bağlı ipoteka fondunun yaradılmasından; ikincisi, ipoteka fondu yanında ipoteka zəmanət fondunun formalaşdırılmasından ibarətdir. Bütövlükdə, nəzərdə tutulan dəyişikliklərin müsbət nəticələri olacaq, bu həm də insanların kredit almaq imkanını artıracaq. Gözlənilir ki, ölkədə ipoteka kreditləşməsi artıq yeni mərhələyə qədəm qoya bilər.

Pensiyaçıların sosial müdafiəsi əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırılıb

Dövlət Sosial Müdafiə Fondunda (DSMF) 2015-ci ilin birinci yarısının yekunları və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunmuş geniş kollegiya iclası keçirilib.

İclasda pensiya təminatı sisteminin ötən dövrdə müntəzəm beynəlxalq təcrübə əsasında yenidən qurulduğu, pensiyaçıların sosial müdafiəsinin əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşdırıldığı vurğulanıb. Fondun sədri Elman Babayev bildirib ki, 2015-ci ilin birinci yarısında Fondun gəlirləri 2014-cü ilin müvafiq dövrünə nisbətən 44,8 mln. manat və ya 3,2 faiz artaraq 1 mlrd. 466,5 mln. manata yüksəlib. Məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə daxil-

olmalar ötən ilin birinci yarısı ilə müqayisədə 8 faiz və ya 64,3 mln. manat artaraq 870,2 mln. manat təşkil edib. Qeyri-büdcə sektorundan daxilolmalar sosial sığorta haqlarının 65,3 faizini və ya 568,5 mln. manat təşkil edib ki, bu da əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 9,5 faiz və ya 49,1 mln. manat artıqdır. Ölkədəki iqtisadi inkişafın əyani təsdiqi kimi qeyri-büdcə üzrə sosial sığorta daxilolmalarındakı əhəmiyyətli artım tendensiyası, eyni zamanda dövlət büdcəsindən DSMF-yə ayrılan transfertin xüsusi çəkisinin azalmasına səbəb olub. Bu ilin birinci yarısında fondun xərcləri 1 mlrd. 457,7 mln. manat təşkil edib ki, bunun da 1431 mln. manatı və

ya 98,2 faizi əhəliyə ödənişlərə yönəldilib. Əmək pensiyaları ilə bağlı xərclər 1 mlrd. 395,4 mln. manat, məcburi dövlət sosial sığorta haqları hesabına ödənilən müavinətlər isə 35,6 mln. manat təşkil edib. Vətəndaşların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi məqsədilə ölkə başçısının sərəncamına əsasən, 2015-ci il yanvarın 1-dən bütün növ əmək pensiyalarının sığorta hissəsinə 1,4 faizlik artım tətbiq olunub. Fondun daxilolmalarının artım səviyyəsi hər ay pensiya və müavinətlərin qrafikdən əvvəl maliyyələşdirilməsinə imkan verib.

Qeyd edilib ki, 1 iyul 2015-ci il tarixinə əmək pensiyalarının orta aylıq məbləği 175,1 manat olub. Ölkə üzrə yaşa görə əmək pensiyalarının orta aylıq məbləğinin əməkhaqlarının orta aylıq məbləğine nisbəti 43 faizdən yuxarı təşkil edib ki, bu da Avropa Sosial Xartiyasının tələblərinə tam cavab verir. Bildirilib ki, ölkədə pensiya təminatının avtomatlaşdırılması qaydada vahid mərkəzdən «Mərkəzi Çağrı» sistemi ilə həyata keçirilməsi, habelə «ASAN xidmət» mərkəzlərində əmək pensiyalarının təminatı xidmətinin təşkili daha da genişləndirilib.

İclasda qeyd edilib ki, fərdi uçot sistemində qeydiyyatdan keçən sığortalıların sayı cari ilin əvvəlinə nisbətən 122,5 min nəfər artaraq 3 milyon 98 min nəfərdən çox təşkil edib.

AYTÖN

Taksit sistemində dəyişiklik olub

Müasir iqtisadiyyatın həyatımıza gətirdiyi yeniliklərdən biri də müxtəlif maliyyə əməliyyatlarının kartlarla həyata keçirilməsidir. Bunlardan biri də «taksit kartı» adlanan, aydan-aya hissələrlə ödənilən kredit alətidir. Mərkəzi Bankın kommersiya banklarına komissiyon haqlarını 1%-ə endirilməsi barədə tövsiyəsindən sonra, taksit kartları ilə aparılan əməliyyatların şərtlərində də dəyişiklik baş verib.

«Marja.az» saytının şərhinə görə, komissiyon haqları aşağı salındığından bir çox mağazalardan kartlar vasitəsilə edilən alış-veriş taksit (aylıq hissələrlə) kimi deyil, kredit xətti şəklində rəsmiləşdirilir. Banklar partnyor mağazalar ilə iki qaydada işləyir:

◆ Razılıqdan asılı olaraq partnyor mağaza məlumi dəyərinin müəyyən hissəsini banka ödəyir. Məsələn, nağd qiyməti 100 manat olan mal taksit ilə də 100 manata alındıqda, məlumi dəyərinin 6%-i və ya 6 manatı banka qalır. Bu zaman kart sahibi mağazadan məlumi əlavə və komissiyon və faiz ödəmədən nağd qiymətinə alır və banka borcunu bərabər hissələrlə taksit ayları üzrə ödəyir.

◆ Elə mağazalar olur ki, məlumi qiymətdən banka müəyyən hissəni ödəmək istəmirlər, yəni endirim etmirlər. İndiyədək bu halda faiz məlumi qiymətinin üzərinə gəlirirdi. Məsələn, 100 manatlıq mal 9 aylıq taksit ilə alındıqda, müştəriyə əlavə, məsələn, 12% ödəyəcəyi bildirilirdi. Beləliklə, 112 manat 9 aya bölünürdü. Bu zaman 12% bankın tutduğu komissiyon haqqı olurdu.

Yeni tələbə görə, komissiyon haqqı 1%-dən çox ola bilməz. Buna görə, banklara endirim etməyən mağazalardan edilən alış-verişlər kredit xətti kimi rəsmiləşdirilir. Belə mağazalar bankların partnyorlarının 10%-i qədərdir.

Ona görə də hazırda banklara güzəşt verməyən mağazalardan edilən alış-verişlər taksit hesab edilmir, belə əməliyyatlar kredit olaraq rəsmiləşdirilir və faiz kart sahibindən tutulur. Məsələn, kart sahibi hansısa bir mağazadan 100 manatlıq geyimi 6 ay müddətinə aldığında zaman ona əlavə 12% ödəyəcəyi barədə məlumat verilir. Artıq bu 12% kredit faizidir. Alış-veriş kredit olaraq rəsmiləşdirildiyindən kart sahibi hər ay faizi ödəməlidir. Əsas borcu isə növbəti aylar ödəyir.

bilər. Əgər taksitdə kart sahibi ödəməklə krediti 12 aya və dəlmin dəyərini hər ay bərabər ha uzun müddətdən sonra da hissələrlə geri ödəməlidirsə, geri qaytarmaq olar. Bunun üçün kredit xətti zamanı hər ay faizi müştəri əlavə faizlər ödəyir.

Plastik kartların ödəniş sistemləri necə çalışır? «Banker.az» saytı bu suala aydınlıq gətirir

İndi tələbədən təqaüdcüyədək, demək olar ki, hər kəsin pul kisəsində ən azı bir ədəd bank plastik kartına rast gəlmək olar. Bununla yanaşı, karta aid bank hesabında həm kart sahibinin əməkhaqqı, həm də maliyyə müəssisələrinin müxtəlif kredit şərtləri ilə təqdim etdikləri borc pul vəsaitləri ola bilər.

Maliyyə mütəxəssislərinin qeyd etdiyi kimi, plastik kartın sahibi qismən bank təşkilatı hesab edilir, çünki o, plastik karta bank rəkvizitlərini və öz loqotiplərini daxil edir. Plastik kartın həqiqi sahibi isə karta pul vəsaitləri əlavə edən ödəniş sistemləridir.

Ödəniş sistemlərinin əsas öhdəliklərinə gəldikdə isə dünyada ən nüfuzlu və etibarlı ödəniş sistemi hesab edilən «Visa»nın nümunəsində ödəniş sistemlərinin bir sıra öhdəliklərinə aydınlıq gətirməyə çalışsaq.

Maliyyə sistemləri alıcı və ticarətçi arasında əsl vasitəçidir. Ödəniş sistemi müxtəlif nağdsız hesablar həyata keçirməyə imkan yaradır. Ödəniş sistemlərinin funksiyalarına bunlar daxildir:

- Maliyyə müəssisələrinə öz maliyyə əməliyyatlarını həyata keçirdikdə müəyyən ödəniş sistemindən istifadə etmələrinə dair sertifikatların verilməsi;
- Maliyyə müəssisələri ilə birlikdə bonus maliyyə məhsullarının və alətlərinin planlaşdırılması və inkişaf etdirilməsi;
- Ödəniş sistemlərinin və kartların təkmilləşdirilmiş texniki bazasının tətbiq olunması, həmçinin maliyyə bazarlarına yeni kart növlərinin daxil edilməsi;
- Ödəniş sistemi üçün bütün müştərilər üçün məhsuldar və etibarlı təhlükəsizlik tədbirlərinin görülməsi.

Hər bir ödəniş sisteminin fərdi və yalnız özünə xas olan xüsusiyyətləri var. Lakin bütün sistemlərin ümumi standartları da mövcuddur.

Müxtəlif ödəniş sistemlərinin və istehlakçıların bütün debet, kredit kartlarının ümumi ölçüləri, ümumi kodlaşma sistemi və məlumat saxlama sistemləri var. Bank təşkilatları tərəfindən maliyyə müəssisələrinin müştərilərinə ISO 7813 etiketli kartlar verilir.

Təcrübə göstərir ki, ödəniş sistemləri öz müştərilərinin pul vəsaitlərinin təhlükəsizliyinə böyük diqqət ayırırlar. Hazırda virtual hücumların sayının artdığını nəzərə alsaq, ödəniş sistemlərinin fırıldaqçılarla mübarizə üsullarının vacibliyi aydın olar.

Ödəniş sistemləri maksimal dərəcədə üçüncü şəxslərin məlumat əldə etmələrini məhdudlaşdırır. Buna ödəniş sistemlərinin müxtəlif açar və şifrələrlə çoxdərəcəli müdafiə sistemlərinin quraşdırılması, tətbiq edilməsi, həmçinin elektron və mexaniki üsulların sayəsində nail olunur.

Plastik kartların sahiblərinə maliyyə müəssisələri və ödəniş sistemləri xidmətləri göstərilir. Bu xidmətlər sayəsində müştəri gün ərzində öz kartı vasitəsi ilə istənilən tranzaksiyalara ləğv edə bilər.

Sahibkarlığın resurs bazasını şaxələndirmək təklif olunur

«Trend» informasiya agentliyinin məlumatına görə, Dünya Bankının (DB) Cənubi Qafqazda Maliyyə və Özəl Sektor üzrə ölkə əlaqələndiricisi Anjela Priqojina bildirib ki, bu gün Azərbaycanın dövlət vəsaiti hesabına kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı və stimullaşdırılması ilə bağlı kifayət qədər böyük proqramı var: «Lakin Sahibkarlara Kömək Milli Fondu və başqa oxşar strukturlar daha çox dövlət resurslarından asılıdır. Ona görə də yeni müasir maliyyələşmə modelinə keçmək, yəni başqa mənbələr hesabına resurs bazasını şaxələndirmək lazımdır».

DB rəsmisi hesab edir ki, gələcəkdə dövlət proqramları çərçivəsində kiçik və orta sahibkarlığın inkişafı və stimullaşdırılması üçün resursların paylanması mexanizmini təkmilləşdirməyə ehtiyac olacaq.

Bununla yanaşı, qeyd edilib ki, pul vəsaiti axınının effektivliyini artırmaq üçün dövlət büdcəsindən ayrılan vəsaitlə daha effektiv istifadə etmək olar: «Qiymətli kağızların buraxılışı vasitəsilə şirkətlərə resurs cəlb etmək imkanı ver-

mək üçün fond bazarını inkişaf etdirmək lazımdır».

A.Priqojina qarşıda duran məsələlərdən biri kimi kreditlər üzrə faiz dərəcələrinin aşağı salınmasını da qeyd edib: «Bu gün yüksək kredit faizi yüksək risklərin hesabına formalaşır».

Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti xəbərdarlıq etdi

Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsinə əsasən, havanın temperaturu +41 dərəcə Selsidən çox olan hava şəraitində açıq havada və sərinləşdirici qurğular olmayan örtülü binalarda, otaqlarda və digər iş yerlərində bütün növ işlərin görülməsi qadaqlanmışdır və işçilərə sərinləşmə üçün imkan yaradılmalıdır. Fasilələrin sayı və müddəti işəgötürənlə həmkarlar təşkilatının birgə qərarı əsasında müəyyən edilməli, işçilərə verilmiş bütün fasilələr iş vaxtına daxil edilməklə, aylıq tarif məaşına hesablanmalıdır.

Bununla əlaqədar, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi (ƏƏSMN) yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti (DƏMX) mülkiyyət formasından asılı olmayaraq bütün işəgötürənlərə xəbərdarlıq edərək, onlardan qanunvericiliyin tələblərinə yerinə yetirilmə

sini tələb edir.

ƏƏSMN-dən verilən məlumatlara görə, DƏMX tərəfindən işəgötürənlərdə əmək qanunvericiliyinin qeyd olunan tələblərinə əməl edilməsinə dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsi tədbirləri bu müddətdə gücləndiriləcək.

Qanunvericiliyin bu tələblərinə əməl olunmamasına görə işəgötürənlər Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalara Məcəlləsinə əsasən məsuliyyətə cəlb edilə bilərlər. Belə ki, Məcəllədə işəgötürən tərəfindən işçilərin iş yerlərində sağlam və təhlükəsiz əməyin mühafizəsi şəraiti ilə təmin edilməsinə görə müvafiq məbləğlərdə cərimələrin tətbiq olunması nəzərdə tutulur.

suliyətə cəlb edilə bilərlər. Belə ki, Məcəllədə işəgötürən tərəfindən işçilərin iş yerlərində sağlam və təhlükəsiz əməyin mühafizəsi şəraiti ilə təmin edilməsinə görə müvafiq məbləğlərdə cərimələrin tətbiq olunması nəzərdə tutulur.

Mehdi Babayev

«Professional MÜHASİB» jurnalının baş redaktoru, audit üzrə mütəxəssis

Audit

Məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlərdə nizamnamə kapitalının aşağı olmasına münasibət

Hazırda kommersiya məqsədi daşıyan bir çox müəssisələrin, xüsusən də fəaliyyət göstərən məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlərin (MMC) nizamnamə kapitalı kiçik məbləğlərlə müəyyənləşdirilir. Audit zamanı bəzən aşkar olunur ki, MMC-nin kiçik məbləğdə nizamnamə kapitalı olsa da, xalis aktivləri on minlərlə və ya yüz minlərlədir, böyük məbləğdə kreditör öhdəliklərinə malikdir. Elə də olur ki, MMC-nin uzun müddət mənfəətlə işləməsinə baxmayaraq, təsisçilərə dividendlər ödənilmir və yaranan cari mənfəətləri nizamnamə kapitalına deyil, digər kapital ehtiyatlarının artırılmasına yönəldirlər. Hətta bu barədə təsisçilərin qərarı mövcud olmadan da şifahi göstəriş əsasında mühasibat tərəfindən yaranan mənfəət başqa istiqamətlər üzrə silinir. Bütün bu cür uyğunsuz hallar MMC-nin balansında bir sıra təhriflərin olduğundan xəbər verir.

Məlumdur ki, Azərbaycanda hüquqi şəxs yaratmağın ən sadə və rahat yolu digər təşkilati-hüquqi formalı müəssisələrlə müqayisədə MMC yaratmaqdır. Yaradılmasının qanuni tələbləri və prosedurları sadə olduğundan təsisçilər (sahibkarlar) müəssisənin bu növünü yaratmağa üstünlük verirlər. Hətta nizamnamə kapitalı 1, 2 və ya 10 manat olan MMC-lərin də dövlət qeydiyyatından keçdiyi hallar olur. Göründüyü kimi, MMC-lər çox kiçik sərmayələr qoyulması yolu ilə yaradılır, lakin bu hal MMC-nin gələcək fəaliyyətində problemlərin yaranma bilməsi riskini ortaya qoyur.

Nizamnamə kapitalının məbləği haqqında təhlil aparmaq üçün qanunvericiliyə nəzər salaq. Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 90.1-ci maddəsində göstərilir ki, cəmiyyətin nizamnamə kapitalı onun kreditörünün mənfəətlərinə təminat verən əmlakının minimum miqdarını müəyyənləşdirir. Cəmiyyətin nizamnamə kapitalının miqdarı onun kreditörünün mənfəətlərinə təminat verən məbləğdən az ola bilməz. Həmçinin 90.4-cü maddədə göstərilir ki, əgər ikinci və ya hər bir növbəti maliyyə ili başa çatarkən məhdud məsuliyyətli cəmiyyətin xalis aktivlərinin dəyəri nizamnamə kapitalından az olarsa, cəmiyyət öz nizamnamə kapitalının azaldığını elan etməyə və müəyyənləşdirilmiş qaydada qeydə aldırmağa borcludur. Əgər cəmiyyətin göstərilən aktivlərinin dəyəri nizamnamə kapitalının minimum miqdarından az olarsa, cəmiyyət ləğv edilmişdir.

MMC kiçik sərmayələrlə yaradılırsa, aydındır ki, kreditörünün mənfəətinə təminat verən maliyyələşmədən söhbət gedə bilməz. Məsələn, Mülki Məcəllənin tələblərinə görə, 10 manat nizamnamə kapitalı olan MMC-nin 1000 manat kreditör öhdəlik yarada bilən (nisvə mal alışı) əməliyyat aparması düzgün deyildir. Çünki 10 manat 1000 manat borc verən kreditörün mənfəətinə heç cür cavab vermir. Deməli, MMC tərəfindən onun nizamnamə kapitalının məbləğinin yarana bilən kreditör öhdəliklərinin məbləğinə uyğunluğu daim təmin olunmalıdır, yəni nizamnamə kapitalı az-

dırsa, artırılmalıdır. Lakin praktikada kreditör hətta kiçik nizamnamə kapitalı olan MMC-lərlə müqavilələr bağlamaqdan çəkinmirlər. Diqqət yetirilməli məsələ ondan ibarətdir ki, MMC kiçik nizamnamə kapitalı ilə yaradılsa da, sonradan kreditör öhdəliklərinin yaranması ehtimalından asılı olaraq payçılar MMC-nin nizamnamə kapitalını artırmaq məcburiyyətindədirlər ki, kreditörün mənfəətləri təmin olunsun. Məsələn, bankdan kredit almaq istəyənin MMC sahibləri kreditin məbləğinə təminat verən nizamnamə kapitalının olması barədə düşünməli və tədbir görməlidirlər.

Məcəllənin 90.4-cü maddəsinin tələbindən aydın olur ki, xalis aktivlərinin dəyəri nizamnamə kapitalından az olarsa, cəmiyyət öz nizamnamə kapitalını azaltmalıdır. Audit zamanı bəzi hallarda aşkar olunan faktlardan biri də illərlə yığılmış zərər (ödənilməmiş zərərlərin) xalis aktivlərin miqdarını azaltmasıdır. Hətta xalis aktivlər MMC-lər mövcuddur. Əslində, xalis aktivlər MMC-nin məcmu kapital göstəricisidir, yəni nizamnamə kapitalı, ehtiyat kapitalı, digər kapitalar və bölüşdürülməmiş mənfəətin cəmidir. Əgər bölüşdürülməmiş mənfəət əvəzinə, ödənilməmiş zərərlər yaranarsa və bu müəssisənin bütün kapitalının cəmindən çox olarsa, aydındır ki, bu halda məcmu kapital göstəricisi mənfə olacaqdır. Başqa sözlə, MMC-nin öhdəlikləri aktivlərindən çox olarsa, MMC-nin aktivləri (əsasən maddi aktivləri) uçotda tam olaraq qeydiyyata alınmayıb (uçotdan yayındırılıb), ya da maddi və digər aktivlərin uçotda əks etdirilən dəyəri bazar dəyərindən aşağıdır və yenidən qiymətləndirilməsi aparılmayıb. Qeyd etmək lazımdır ki, hazırda MMC-lərin əksəriyyəti vergi uçotu məqsədli balans hazırlayırlar və bu səbəbdən də aktivlərin yenidən qiymətləndirilməsi aparılmadığına görə aktivlərin düzgün olmayan aşağı məcmu göstəricisi xalis aktivlərin həqiqi məbləğini təhrif edir.

Audit zamanı MMC-lərin kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatla dair izahedici qeydlərdə kapital elementlərinə aid göstəricilərin, o cümlədən illər ərzində yığılmış ödənilməmiş zərərlər, kiçik məbləğdə nizamnamə kapitalı, yığılmış ehtiyat və digər kapitalın yaranması səbəblərinin təhlil edilməsi və bu göstəricilərin MMC-nin balansında yaratdığı təhriflər barədə (əgər təhrif varsa) rəylərin verilməsi məqsəddə müvafiq hesab edilir.

Audit zamanı MMC-lərin kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabatla dair izahedici qeydlərdə kapital elementlərinə aid göstəricilərin, o cümlədən illər ərzində yığılmış ödənilməmiş zərərlər, kiçik məbləğdə nizamnamə kapitalı, yığılmış ehtiyat və digər kapitalın yaranması səbəblərinin təhlil edilməsi və bu göstəricilərin MMC-nin balansında yaratdığı təhriflər barədə (əgər təhrif varsa) rəylərin verilməsi məqsəddə müvafiq hesab edilir.

Yeni hesablar planı üzrə ikili yazılışların verilməsi

Xanbaba Quliyev,
Auditorlar Palatasının üzvü

Hörmətli oxucular, yeni hesablar planında əks etdirilən bütün mühasibat hesablarında aparılacaq əməliyyatlara dair ikili yazılışların veril-

məsi ilə bağlı tövsiyələrimizi davamlı olaraq sizə təqdim edirik. Əlbəttə ki, ənənvi (köhnə) qayda ilə ikili yazılış verən mühasiblərin yeni formada ikili yazılış qəbul etməkdə çətinlikləri ola bilər.

Lakin, bir daha qeyd etməliyəm ki, yeni ikili yazılış texnikalarının beynəlxalq sferada tətbiq olunduğu-

nu nəzərə alaraq, bütün mühasiblər yeni ikili yazılışların verilməsi ilə bağlı biliklərə yiyələnməsi vacibdir. Bu dəfə yeni hesablar planı üzrə 201 sayılı «Xammal və materiallar» hesabına dair ikili yazılışları təqdim edəcəyik.

Göstərilən nümunələr şərti və öyrətim xarakter daşıyır.

Hesabın №-si və adı	Əməliyyatın məzmunu	Debet (məbləğ)	Kredit (məbləğ)
201, Xammal və materiallar	Materiallar alınmışdır (müşəridən tam təhvil alınıb) (ƏDV-siz məbləğ)	10000	
531, Malsatan və podratçılara qısamüddətli kreditör borcları	Materiallar alınmışdır (müşəridən tam təhvil alınıb) (ƏDV-siz məbləğ)		10000
241, Əvəzləşdirilən ƏDV	Alınmış materialların dəyərinin üzərindəki ƏDV uçota alınır	1800	
531, Malsatan və podratçılara qısamüddətli kreditör borcları	Alınmış materialların dəyərinin üzərindəki ƏDV uçota alınır		1800
201, Xammal və materiallar	Materialların müəssisənin anbarına daşınması üçün kənat yükdaşıma xidməti göstərən sadələşdirilmiş vergi ödəyicisi olan müəssisənin xidmətləri qəbul edilib	700	
531, Malsatan və podratçılara qısamüddətli kreditör borcları	Materialların müəssisənin anbarına daşınması üçün kənat yükdaşıma xidməti göstərən sadələşdirilmiş vergi ödəyicisi olan müəssisənin xidmətləri qəbul edilib		700
531, Malsatan və podratçılara qısamüddətli kreditör borcları	Alınmış materialların ƏDV-siz dəyəri bank hesabından malsatana köçürülüb	10000	
222, Bankda olan cari manat hesabı	Alınmış materialların ƏDV-siz dəyəri bank hesabından malsatana köçürülüb		10000
531, Malsatan və podratçılara qısamüddətli kreditör borcları	Alınmış materialların dəyərinin ƏDV-si ƏDV depozit hesabından malsatanın ƏDV depozit hesabına köçürülüb	1800	
223, ƏDV depozit hesabı	Alınmış materialların dəyərinin ƏDV-si ƏDV depozit hesabından malsatanın ƏDV depozit hesabına köçürülüb		1800
531, Malsatan və podratçılara qısamüddətli kreditör borcları	Və ya alınmış materialların dəyərinin ƏDV-si bank hesabından malsatanın ƏDV depozit hesabına köçürülüb	1800	
222, Bankda olan cari manat hesabı	Və ya alınmış materialların dəyərinin ƏDV-si bank hesabından malsatanın ƏDV depozit hesabına köçürülüb		1800
521, Vergi öhdəlikləri	Malsatandan alınmış VHF üzrə materialların dəyərinin ƏDV-si əvəzləşdirilir	1800	
241, Əvəzləşdirilən ƏDV	Malsatandan alınmış VHF üzrə materialların dəyərinin ƏDV-si əvəzləşdirilir		1800

Cədvəldən göründüyü kimi, müəssisəyə daxil olan materialların ehtiyat kimi uçota alınan dəyəri 10700 (10000 + 700) manat, yəni materialların alışı dəyəri ilə daşınması xərclərinin cəmi qədər təşkil edəcəkdir.

vergi taqvim

AVQUST						
I	II	III	IV	V	VI	VII
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24 31	25	26	27	28	29	30

Qeyd: Verginin ödənilmə və bəyannamənin verilmə müddətinin sonuncu günü təqvimdə göy rənglə seçilmişdir. Həmin gün istirahət və ya bayram gününə düşdüysə halda, növbəti iş gününə keçirilmişdir.

Ödənilən vergi:
17 avqust - «5», «(5)» və «6».
20 avqust - «(1-1)», «3», «4», «7», «8», «10.1», «10.2» və «10.3».

«(1-1)» - Gəlir vergisi (xüsusi notariuslar üzrə): Xüsusi notariusların gəlir vergisi üzrə hesabat dövrü rübdür.

Xüsusi notariuslar tərəfindən hər ay ərzində aparılan notariat hərəkətlərinə, habelə notariat hərəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) 10 faiz dərəcə ilə gəlir vergisi hesablanmalıdır, hesablanmış vergi məbləği isə növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməlidir.

«3» - Əlavə dəyər vergisi: ƏDV üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. ƏDV ödəyən vergi ödəyicisi ƏDV-nin bəyannaməsini hər hesabat dövrü üçün hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq qeydiyyatda olduğu vergi orqanına verir və vergini dövlət büdcəsinə ödəyir.

«4» - Aksiz vergisi: Aksizlər üzrə hesabat dövrü təqvim ayıdır. Aksizli mallar istehsal edildikdə hər hesabat dövrü üçün vergi tutulan əməliyyatlar üzrə aksizlər hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən

gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməli və vergi orqanına bəyannamə verilməlidir.

«5» - Əmlak vergisi: Fiziki şəxslər avqust ayının 15-dən gec olmayaraq illik əmlak vergisinin yarısını yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödəyirlər.

«(5)» - Əmlak vergisi: Əmlak vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim illidir. Əmlak vergisi ödəyicisi olan hüquqi şəxslər cari vergi ödəmələri kimi hər rübdün ikinci ayının 15-dən gec olmayaraq əvvəlki illəki əmlak vergisinin 20 faizi həcmində dövlət büdcəsinə vergi ödəyirlər. Əvvəlki hesabat illində əmlak vergisi ödəyicisi olmayan və növbəti ildə bu verginin ödəyicisi olan, habelə yeni yaradılmış və əmlak vergisi ödəyicisi olan hüquqi şəxslər əmlakın əldə edildiyi rübdən sonra hər rübdün ikinci ayının 15-dən gec olmayaraq həmin əmlaka görə hesablanmalı olan illik əmlak vergisi məbləğinin 20 faizi miqdarında cari vergi ödəmələrinin həyata keçirilir. Cari vergi ödəmələri vergi illi üçün vergi

ödəyicisindən tutulan verginin məbləğinə aid edilir.

«6» - Torpaq vergisi: Torpaq vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim illidir. Avqust ayının 15-dən gec olmayaraq illik torpaq vergisinin yarısını hüquqi şəxslər dövlət büdcəsinə, fiziki şəxslər isə yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödəyirlər.

«7» - Yol vergisi: Yol vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. Azərbaycan Respublikasının ərazisində avtomobil benzininin, dizel yanacağıının və maye qazın istehsalı ilə məşğul olan fiziki və hüquqi şəxslər yol vergisini aylıq olaraq hesablayır və hesabat ayından sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq «Yol vergisinin bəyannaməsi»ni vergi orqanına təqdim etməklə vergini dövlət büdcəsinə ödəyirlər.

«8» - Mədən vergisi: Mədən vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. Mədən vergisinin ödəyicisi hesabat ayı üçün faydalı qazıntıların çıxarılıdığı aydan sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergini ödəyir və bəyannamə verir. Yerli əhəmiyyətli tikinti

materialları üzrə mədən vergisi yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilir və bələdiyyələrə mədən vergisinin bəyannaməsi verilir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına kəpçik-kirəmit gilləri, tikinti qumları, çınqıl xammalı aid edilir.

«10.1» - Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Muzdlu işləyən fiziki şəxslərə ödəmələr verən hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar muzdlu işləyən fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisini hesablamalı və hesablanmış məbləği növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər.

«10.2» - Ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər: Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar qeyri-dövlət pensiyaları və ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunmalı digər ödəmələri verərkən bu gəlirlərdən vergini tutmalı, tutulmuş məbləği gəlirin ödənilməsi rübdən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə köçürməlidirlər.

«10.3» - Sığortla müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Həyatın yığılması sığortası və pensiya sığortası üzrə bağlanmış sığortla müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığortla haqları ödəyən sığortacılar fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisi hesablamalı və hesablanmış vergini növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər.

beynəlxalq panoram

İsraildə xarici internet şirkətləri vergiyə cəlb oluna bilər

İsrail hökuməti «Google» və «Facebook» kimi xarici internet şirkətlərini vergi ödəməyə məcbur etmək və bununla dövlət xəzinəsinə maliyyə daxilolmalarını artırmağı planlaşdırır.

İnternet nəhəngləri ilə yanaşı, mal və xidmətləri reklam edən saytlar, həmçinin ödənişli kinoportallar və sosial şəbəkələr də hökumətin diqqətindədir. Məcburi ödənişlərin hansı şəkildə toplanacağı və şirkətlərin fəaliyyətinə monitorinqin necə həyata keçiriləcəyi hələlik məlum deyil. Lakin vergi xidmətinin bununla bağlı verdiyi son bəyanatlar artıq internet biznesi ilə məşğul olan şirkətlərdə çoxsaylı suallar doğurub.

Ekspertlər bildirirlər ki, əksər internet istifadəçiləri İsraildə

deyil, əsasən, ABŞ və Avropada qeydiyyatdan keçib. Bu halda, ikiqat vergitutmanın necə tətbiq ediləcəyi aydın deyil. İnternet şirkətləri bildirirlər ki, yeni tədiq qeydiyyatdan keçib. Bu halda, ikiqat vergitutmanın necə tətbiq ediləcəyi aydın deyil.

Xarici ölkələrin təcrübəsi

Cənubi Koreyada digər vergilər

Vərəsəlik vergisi: Rezidentlər, vəfat etmiş qeyri-rezidentdən miras qalmış xarici əmlak istisna olmaqla, miras qalmış digər bütün əmlaka münasibətdə vərəsəlik vergisinə cəlb olunurlar.

Vergiyə cəlb olunan əmlaka bütün əmlak və iqtisadi cəhətdən dəyərli hesab edilən hüquqlar daxildir. Vəfat etmiş şəxs tərəfindən vəfatından qısa müddət öncə hədiyyə edilmiş (dəyəri 160 000 avrodan çox olan əmlak üzrə 1 il, dəyəri 405 000 avrodan çox olan əmlak üçün 2 il) əmlakın dəyəri də vergiyə cəlb olunan əmlakın dəyərinə əlavə edilir.

Vərəsəlik vergisi üzrə aşağıdakı güzəştlər tətbiq edilə bilər:

- ümumi: 160 000 avro
- əri/arvadı: ər və ya arvadın miras qalmış əmlakın faktiki dəyəri (minimum 405 000 avro, maksimum 2 500 000 avro);
- uşaqlar: hər biri 25 000 avro.

Vergi dərəcələri aşağıdakı kimidir:

	Marjinal dərəcə (%-lə)
0-100	10
100-500	20
500-1000	30
1000-3000	40
3000-dən çox	50
	100 KRV = 0,0932 avro

Hədiyyə vergiləri: Rezidentlər aldıkları bütün hədiyyələr üzrə hədiyyə vergisinə cəlb olunurlar. Əgər rezident şəxs xarici ölkənin rezidentinə əmlak hədiyyə edirsə və əmlakı alan şəxs vergiyə cəlb olunmursa, hədiyyə edən şəxs hədiyyə vergisinə cəlb olunur.

1 yanvar 2013-cü ildən hədiyyə alan qeyri-rezidentlər, əmlakı təqdim edən şəxs rezident olduqda və vergiyə cəlb olunan əmlakı olduqda (misal üçün, xarici maliyyə hesabları olduqda və ya xarici şirkətdə hissələrin 50%-dən çoxuna sahib olduqda və ya şirkətin Koreyadakı hissələrinin 50%-dən çoxuna sahib olduqda) Koreyadan kənar yerdə belə əmlaka görə də hədiyyə vergisi ödəyicisi hesab edilir.

Vergi hədiyyə edilmiş əmlakın dəyərindən güzəştlər çıxılmaqla tətbiq edilir.

Hədiyyə vergisi üzrə tətbiq edilən əsas güzəştlər aşağıdakılardır:

- ərindən/arvadından alınan hədiyyələr üzrə: 485 000 avro;
- ana-atasından alınan hədiyyələr üzrə 40 000

avro (azayaşılıra verilən hədiyyələr üzrə 16 000 avro);

- uşaqlarından alınan hədiyyələr üzrə 25 000 avro;

- digər ailə üzvlərindən alınan hədiyyələr üzrə: 4 000 avro.

Vergi dərəcələri vərəsəlik vergisi dərəcələri ilə eynidir.

Filial mənfəəti vergisi: Filial mənfəəti vergisi xarici müəssisələrin Koreyadakı filiallarının vergiyə cəlb olunan mənfəətlərindən tutulan vergidir. Vergilər aidiyyəti sazişdə nəzərdə tutulan dərəcələrlə tutulur, lakin bəzi hallarda azadolma və ya aşağı vergi dərəcəsi tətbiq edilə bilər (misal üçün, Kanada və Fransa ilə bağlanmış sazişlər).

Yerli biznes məqsədləri üçün yenidən investisiya qoyuluşunda istifadə olunan məbləğlər vergiyə cəlb olunan mənfəətdən çıxılır. Yenidən investisiya qoyuluşunda istifadə olunan məbləğlər il ərzində xalis aktivlərin dəyərini artırma kimi hesablanır.

Kapital rüsumları: Kapitalın formalaşması və genişlənməsi üzrə səhmlərin nominal dəyərindən 0,4%-i üzrə qeydiyyat və lisenziya vergiləri ödənilir (təhsil vergiləri ilə birgə 0,48%). Şirkət «Seul Metropolitan» ərazisində yerləşirsə, dərəcə 1,2% təşkil edəcəkdir (təhsil vergiləri ilə birgə 1,44%).

Transfer vergiləri

Daşınmaz əmlak: Daşınmaz əmlakın alqısı zamanı dəyərini 4%-i məbləğində alış vergisi ödənilir. Vergi əmlakı əldə edən şəxs tərəfindən əyalət hökumətinə ödənilir.

Villa, golf meydançası, yüksək səviyyəli yaşayış evləri və ya əyləncə mərkəzlərinin alınması, müəssisənin qeyri-sahibkarlıq fəaliyyəti məqsədləri üçün əmlaka çevrilməsi, bahalı avtomobil və yaxtaların alqısı 12% dərəcə ilə vergiyə cəlb olunur. Sahibkarlıq məqsədləri üçün vergiyə cəlb olunan aktivlər iri şəhərlərdə əldə edildikdə bu dərəcə 18% təşkil edir.

Səhmlər, veksellər və digər qiymətli kağızlar: Qiymətli kağızlar üzrə əməliyyatlar vergisi ölkənin Ticarət Məcəlləsinə və ya digər xüsusi qanuna uyğun olaraq yaradılmış müəssisənin səhmlərinin satışı və ya Ticarət Məcəlləsinə əsasən yaradılmış partnyorluq şirkəti, məhdud partnyorluq şirkəti və ya məhdud məsuliyyətli cəmiyyətlər daxilində iştirak payının təqdim edilməsi zamanı tutulur.

Vergi qiymətli kağızların təqdim edilməsi zamanı mövcud olan ümumi dəyərindən 0,5% dərəcə ilə satıcıdan tutulur.

Yaponiyada istehlak vergisi artırılı bilər

Ölkə parlamentinin yuxarı palatası 2017-ci ilin aprelindən istehlak vergisinin 10%-ə qədər artırılmasını təsdiq edib. Hökumət verginin hazırkı 8%-dən 10%-ə qədər artırılmasını cari ilin oktyabrında həyata keçirməyi planlaşdırsa da, sonradan bu müddətdən imtina etdi. Buna səbəb 2014-cü ildə istehlak vergisinin artımından sonra ÜDM-in əhəmiyyətli səviyyədə aşağı düşməsi olub.

Baş nazir Sindzo Abe verginin artımı ilə bağlı

qanun layihəsini 2017-ci ilin yaz aylarında parlamentin müzakirəsinə çıxarmağa söz verib. Eyni zamanda, qarşıdakı iki il ərzində hüquqi şəxslər üçün vergi 34,6%-dən 31,33%-ə qədər azaldılacaq.

Qeyd olunmalıdır ki, 2014-cü ilin aprel ayında istehlak vergisinin 5%-dən 8%-ə qədər artırılmasından sonra ölkədə iqtisadi eniş və istehlak dövrünün kəskin şəkildə aşağı düşməsi müşahidə edilir. Hökumətin ölkədə ÜDM-in müsbət göstəricilərə qayıdacağı ilə bağlı vədlərinə baxmayaraq, iqtisadi eniş davam edir.

Qırğızıstanda satış vergisi ləğv ediləcək

İqtisadiyyat naziri Temir Sariyev bildirir ki, fiskal sektorun islahatlarına dair hökumət konsepsiyasına əsasən, ölkə tədricən satış vergisindən imtina edəcək.

Onun sözlərinə görə, bu bir neçə mərhələdə həyata keçiriləcək. Əvvəlcə satış vergisi ixrac yönümlü müəssisələr üçün, sonra isə istehsalçılar və ƏDV ödəyiciləri üçün ləğv ediləcək: «Beləliklə satış vergisi pərakəndə xarakter alacaq», - o, bildirib.

Nazirin sözlərinə görə, bu tədbirlərin 2017-ci ilə qədər reallaşdırılması nəzərdə tutulur.

Vergidən yayınan yunanların hesablarının dondurulması təklif edilib

Almaniyanın iqtisadiyyat naziri, vitse-kansler Ziqmar Qabriyel Yunanistan vətəndaşlarının öz ölkələrində vergidən yayınması hallarının təsdiqini tapacağı halda, onların Avropa banklarındakı hesablarını dondurmağı təklif edib: «Biz Yunanistan hö-

kumətinə büdcəyə vergi borcu olan zəngin vətəndaşların hesablarını dondurmağı təklif eddik. Təklif verilib, indi növbə rəsmi Afina tərəfindən atılacaq real addımlarıdır».

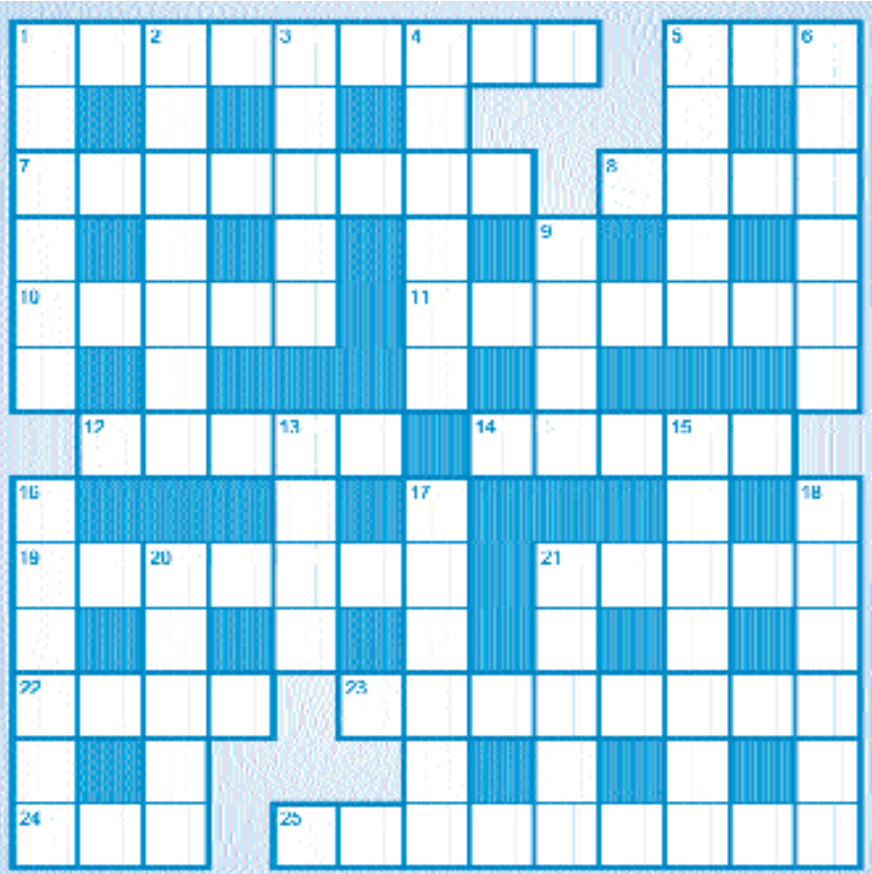
Onun sözlərinə görə, Avropa İttifaqı ağır vəziyyətə düşmüş öl-

kəyə dəstək göstərməyə davam etməyə hazırdır, lakin bunun üçün Afina «siyasi oyunları dayandırmalı» və öz üzərinə götürdüyü öhdəliklərə əməl etməlidir.

Yunanistan hökuməti isə ölkədəki durumun ağırlığını etiraf edir.

Rubrika üçün materialları Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsi təqdim edib

krossvord

Yuxarıdan aşağı: 1.İqtisadiyyatda və ya bazarda baş verən dəyişiklikləri ölçmək üçün istifadə edilən kəmiyyət göstəricisi; 2.Bir ölkənin milli pul vahidinin başqa ölkənin milli pul vahidi ilə ifadə olunmuş qiyməti; 3.Sərkərdə, komandır; 4.Balıq növü; 5.İslamda Məhəmməd peyğəmbərin Allahla danışmaq üçün göyə qalxması; 6.Stolüstü oyun; 9.Türkiyə bəstəkarı və müğənnisinin soyadı, «Minik serçe» ləqəbi ilə də tanınır; 13.Müəyyən sahələrdə (məsələn, siyasət, sənət kimi) fəaliyyət göstərən insanların populyarlaşmaq naminə məqsədyönlü şəkildə formalaşdırılan obrazı. Zahirı görkəm; 15.Nazik bağırışağın iltihabı; 16.İçində od qalayıb, ət, toyuq, balıq və s. bişirmək üçün istifadə edilən xüsusi ocaq növü; 17.Atlantik okeanı sahilində sahil şəhəri; 18.Aylardan biri; 20.Keçmişdə insanların necə yaşadıklarını, onların həyatında hansı hadisələrin baş verdiyini, həyatları-

nın necə və nə cür dəyişib indiki şəkildə düşdüyünü öyrənən ictimai elm sahəsi; 21.Cərəyan şiddətinin vahidi. **Soldan sağa:** 1.Orqanizmin xəstəliyə yoluxmamaq üçün müqavimət qabiliyyəti; 5.Fransanın cənubunda çay; 7.Tərtibçi, rəssam; 8.Kimyəvi element; 10.Türkiyə müğənnisinin adı; 11.Azərbaycan xalq rəqsi; 12.Dramaturq, aktyor, 1959-cu ildən Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü, Azərbaycanın Əməkdar artistinin adı. «Qayınana» komediyasının libretto müəllifi; 14.Amerika romantizminin ilk görkəmli nümayəndələrindən biri. «Sonuncu mögikan» əsəri yaradıcılığının zirvəsi hesab olunur; 19.Teatr tamaşalarında və kinoda rol ifadə edən qadın artisti; 21.Müəssisənin sahib olduğu bütün maddi mülkiyyəti əhatə edən anlayış, mühasibat termini; 22.Rəng; 23.Karton və ya kağızdan

Kəlbəcər rayonu ərazisində Qanlıqend yaxınlığında yerləşən XIII-XIV əsrlərə aid istehkam tipli qala

hazırlanan, rəsm, fotosəkil və ya qravüranı yerləşdirmək üçün nəzərdə tutulan çərçivə; 24.Azərbaycanın Kəlbəcər rayonu ərazisində Qanlıqend yaxınlığında yerləşən XIII-XIV əsrlərə aid istehkam tipli qala; 25.Müəyyən bir sahədə üstünlük təşkil edən vəzifə.

Tərtib etdi: Rafael

Qəzetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Yuxarıdan aşağı: 1.Sekans; 2.Randevu; 3.Arena; 4.Turist; 5.Atol; 6.Təsbeh; 9.Amon; 13.Aqat; 15.Kadastr; 16.Ampula; 17.Raport; 18.Ksenon; 20.Nauru; 21.Miazm. **Soldan sağa:** 1.Serpantin; 5.Akt; 7.Kanberra; 8.Boks; 10.Nyeva (Fransisko); 11.Somelye; 12.Murad (Dadaşov); 14.Oniks; 19.Montana; 21.Midas; 22.Ulus (meydanı); 23.Mopassan; 24.ATU; 25.Katamaran.

idman

Velosipedçilərimiz beynəlxalq yarışlarda uğurla çıxış ediblər

Azərbaycanın kontinental velosiped komandası «Synergy Baku»nun üzvləri Ukrayna və Sloveniyada keçirilən beynəlxalq yarışlarda uğurla çıxış edib. Təmsilçilərimiz hər iki yarışda fəxri kürsüyə qalxmağı bacarıblar.

nündə finiş qalibdən sonra keçməklə iki dəfə fəxri kürsünün ikinci pilləsinə qalxıb. Digər təmsilçimiz Maksim Averin isə yarışın ilk günündə 8-ci olmaqla «Rio-2016» Yay Olimpiya Oyunlarına 3 lisenziya xalı qazanıb. Hazırda onun aktivində

Heyəti Elçin Əsədov, Yannis Tamuridis, Maksim Averin, Markus Eybeger, Matey Mürerli və Tural İsgəndərovdan ibarət kollektiv Ukraynada keçirilən «Odesa Grand-Prix» yarışında iştirak edib.

Beynəlxalq Velosipedçilər İttifaqının 1.2 kateqoriyalı ikigünlük yarışında təmsilçilərimizdən ən yüksək nəticəyə Matey Mürerli nail olub. O, hər iki yarış gü-

ümumilikdə 142 reyting xalı var.

Avqustun 6-9-da Estoniyanın Tartu şəhərində keçiriləcək Avropa birinciliyində iştirakı planlaşdırılan gənclərdən ibarət yığma komandamızın üzvü Samir Cəbrayıl isə məsul yarış öncəsi yoxlama yarışlarında qüvvəsini sınayıb. O, «Kranj-2015» kriterium yarışında çıxış edərək fəxri kürsünün 3-cü pilləsinə qalxıb.

Dünya çempionatında 8 güləşçimiz yarışacaq

Avqustun 11-16-da Braziliyada keçiriləcək dünya çempionatına

hazırlaşan sərbəst güləş üzrə gənclərdən ibarət Azərbaycan yığma komandası məşqlərini Xaçmaz Olimpiya İdman Kompleksində davam etdirir. Baş məşqçi Əsgərhan

Novruzov, məşqçilər Rövşən Hacıyev və Siracuddin Eldarovun rəhbərlik etdikləri təlim-məşq toplanışına yığma komandanın bütün üzvləri qatılıb. Təlimdə iştirak edən 32 gənc pəhləvan arasında dünyaya və Avropa çempionatlarının qalibləri və mükafatçılarda var. Təlimlərdə daha

çox texniki-taktiki hazırlıqlara üstünlük verilir. Gənclərdən ibarət Azərbaycan yığma komandası Braziliyanın Salvador şəhərində təşkil olunan dünya çempionatında 8 idmançı ilə təmsil olunacaq. Yığma komandamızın baş məşqçisi Əsgərhan Novruzov

AZƏRTAC-a müsahibəsində gənc güləşçilərimizin Braziliyaya medal dalınca yollanacaqlarını deyib: «Dünya çempionatında medallar uğrunda 8 güləşçimiz mübarizə aparacaq. Gün ərzində gərgin məşqlər keçirik. Güləşçilərimizə güvənirəm. Ən azı 3 qızıl medal qazanmaq iddiasındayıq».

Güləşçilərimizin Xaçmaz Olimpiya İdman Kompleksində hazırlığı avqustun 6-dək davam edəcək. Ayın 8-də isə idmançılarımız Braziliyaya yollanacaqlar.

«Baku Cup-2015» beynəlxalq tennis turniri başa çatıb

Avqustun 2-də qadınlar arasında «Baku Cup-2015» beynəlxalq tennis turniri başa çatıb. Bakı Tennis Akademiyasının üç kortunda keçirilən yarışlarda 20-dək ölkənin təmsilçiləri qələbə uğrunda mübarizə aparıblar.

İyulun 27-dən başlayan turnirin yarış fondu 250 min ABŞ dolları olub. Təkbətək görüşlərin finalında Marqarita Qasparyan (Rusiya) və Patrisiya Mariya Tiq (Rumıniya) qarşılaşıblar. Oyun 2:1 ümumi hesabla Rusiya idmançılarının (6:3, 5:7, 6:0) xeyrinə qurtarıb.

Qoşa görüşlərin final matçında Vitaliya Dyaçenko (Rusiya) / Olqa Savçuk (Ukrayna) cütlüyü Marqarita Qasparyan / Aleksandra

Panovaya (Rusiya) qarşı oynayıb. Sonuncular 2:0 hesabı ilə qələbə qazanıblar (6:3, 7:5). Onlar 280 reyting balı əldə ediblər.

Təntənəli bağlanmış mərasimində turnirin qalibləri yarışların yüksək səviyyədə təşkilinə görə minnətdarlıqlarını bildiriblər.

Turnirin direktoru, vaxtilə məşhur tennisçi olan Leyla Məsxə mərasimə çıxış edərək vurğulayıb ki, «Baku Cup-2015» beynəlxalq idman təqvimində xüsusi yer tutur və nüfuzu ildən-ildən yüksəlir. O, turnirin keçirilməsində göstərilən dəstəyə görə Heydər Əliyev Fonduna minnətdarlıq edib.

Turniri millət vəkili, hələ Rusiya Federasiyasının Azərbaycan sərəfçisi Əsgərhan Novruzov izləyiblər.

mozaika

Qeyri-adi «ağıllı» qurğular

Elmin, texnologiyanın sürətli inkişafının nəticəsi olan «ağıllı» qurğular tədricən gündəlik həyatımızın ayrılmaz tərkib hissəsinə çevrilir. Bəzən olduqca qəribə «ağıllı» qurğulara rast gəlinir. Datçiklərlə və internetə çıxışla təchiz edilmiş beş bu cür qeyri-adi qurğu haqqında məlumatı təqdim edirik.

Dubayda quraşdırılmış «ağıllı» palma günəş batareyaları ilə işləyən 6,5 metr hündürlüyündə süni ağacdır. Palma bir çox funksiyalara malikdir: 100 metr radiusu əhatə edən ödənişsiz Wi-Fi, mobil telefonların enerji ilə doldurulması üçün 8 slot, məlumat xidməti və reklam ekranları. Bundan əlavə,

və, «ağıllı» ağac video müşahidə sistemi ilə təchiz edilib. Gecələr ətrafı işıqlandıran süni palma ağaclarını «D-Idea Media» adlı rəhbər şirkəti istehsal edir.

«Bluetooth» vasitəsilə smartfona qoşulan «ağıllı» çötür artıq sifariş üçün ölyetərlidir. «HAZ Umbrella» adlı qurğu bir elektron düymə ilə açılıb-bağlanır. «Bluetooth» üzrə əlaqə kəsildikdə çötür smartfona xəbərdarlıq ismarıcı göndərir.

«HealthWatch» şirkəti tərəfindən hazırlanmış «hWear» adlı «ağıllı» köynək datçiklərlə təchiz edilib. Köynək onlayn rejimdə fiziki göstəricilərin əksəriyyətinin izlənməsinə kömək edir. Bu kimi informasiya risk qrupuna daxil

olan və ya xroniki ürək və ağciyər xəstəliklərindən əziyyət çəkən insanlar üçün faydalıdır.

Köynək elektrokardiogramma müayinəsi aparır, bədənin temperaturunu və nəfəsin tezliyini ölçür, orqanizmin ümumi vəziyyətinin gözlənilmədən pisləşməsi haqqında məlumat verir. Qəbul olunmuş informasiyanı yaddaşda saxlaya, müntəzəm olaraq və ya ekstremal hallarda qeyd edilmiş kontaktlara göndərə bilir.

«MOTA SmartRing» «ağıllı» üzüyünü artıq sifariş etmək mümkündür. Üzük vibrasiya rejiminin köməyi ilə elektron poçta gəlmiş yeni məktub, sosial şəbəkələrdəki ismarıca və daxil olan zənglər barədə məlumatı ötürür. Qadjetin enerji ilə doldurulması simsiz üsulla həyata keçirilir. Bunun üçün qurğunu xüsusi lövhə üzərinə yerləşdirmək kifayətdir.

Çinin «Xiaomi» şirkəti geyim istehsalçısı kimi tanınan «Li-Ning» ilə birgə «ağıllı» ayaqqabı istehsal edib. Suya qarşı davamlı olan ayaqqabı kalorini və sahibinin addımlarını hesablayaraq məlumat «Bluetooth» vasitəsilə smartfona ötürür.

robototexnika

Gələcəyin yolları plastik kütlədən olacaq

layihə

Yolların müxtəlif səbəblərdən sıradan çıxması təhlükəli çuxurların və üzücü tıxacların yaranmasına gətirib çıxarıb ki, bu da nəticədə təmirə külli miqdarda vəsaitin xərclənməsinə səbəb olur.

Holland şirkəti LEGO konstrukturu prinsipi üzrə yığılan plastik yolların inşası planlarını açıqlayıb.

Rotterdam şəhəri yolları plastmas plitədən olan dünyada ilk şəhər olacaq.

«PlasticRoad» layihəsi asfaltın «yaşıl» alternativini kimi nəzərdən keçirilir. Yeni yol örtüyünün modulları emal edilmiş plastik butikalardan hazırlanacaq.

Lakin bu cür yolların bir çatışmayan cəhəti var - örtük islandıq zaman sürüşə bilər. Layihənin müəllifi olan «VolkerWessels» şirkəti bu çatışmazlığı aradan qaldırmaq niyyətindədir.

Bildirilənə görə, plastik yol örtüyü ənənəvi asfalt örtüyündən fərqli olaraq daha az qulluq tələb edir və daha ekstremal hərarətlə -40-dan +80°C-dək davam gətirə bilər.

Bundan əlavə, plastmas yolların tikintisinə aylar deyil, həftələr sərf olunur. Layihə həm də dünyada ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılmasına mühüm töhfə hesab oluna bilər. Şirkətin məlumatına görə, hər il asfaltın payıtık butikalardan hazırlanacaq.

Lakin bu cür yolların bir çatışmayan cəhəti var - örtük islandıq zaman sürüşə bilər. Layihənin müəllifi olan «VolkerWessels» şirkəti bu çatışmazlığı aradan qaldırmaq niyyətindədir.

Bildirilənə görə, plastik yol örtüyü ənənəvi asfalt örtüyündən fərqli olaraq daha az qulluq tələb edir və daha ekstremal hərarətlə -40-dan +80°C-dək davam gətirə bilər.

Bundan əlavə, plastmas yolların tikintisinə aylar deyil, həftələr sərf olunur. Layihə həm də dünyada ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılmasına mühüm töhfə hesab oluna bilər. Şirkətin məlumatına görə, hər il asfaltın payıtık butikalardan hazırlanacaq.

Layihə hələ ki konseptual işləmələr mərhələsindədir. Müəhdəslər layihənin 3 il ərzində reallaşdırılacağını vəd edirlər.

tullantı düşür ki, bu da nəqliyyat vasitələrindən daxil olan bütün zərərli emissiyaların (börk və ya maye cisimlərin boşluğa, yaxud qazaxşar mühitə elektron, ion buraxması) 2 faizini təşkil edir. Plastik örtüyün çəkisi yüngüldür ki, bu da torpağın üzərinə daha az ağırlığın düşməsinə deməkdir. Bundan əlavə, yolun altındakı kommunikasiya xətlərinə də çıxış daha asan olacaq. Şirkətdə ümid edirlər ki, tikintidə yeni yanaşma yollarda aparılan işlər zamanı yaranan problemləri azaldacaq.

Layihə hələ ki konseptual işləmələr mərhələsindədir. Müəhdəslər layihənin 3 il ərzində reallaşdırılacağını vəd edirlər.

Alternativ autentifikasiya üsulları populyarlaşır

tədqiqat

«Accenture» şirkətinin tədqiqatına görə, əksər istifadəçilər ənənəvi parolların və PIN-kodların digər autentifikasiya metodları ilə əvəzlənməsini istəyirlər. Respondentlərin 60 faizi istifadəçilərinin və parolların narahatlığı yaratdığını bildirib, onların 77 faizi isə internetdə informasiya mühafizəsinin alternativ üsullarından istifadəyə maraqlıdır.

Tədqiqatdan məlum olub ki, istifadəçilərin alternativ autentifikasiya üsullarına hazırlıq səviyyəsi

ölkələrdən asılıdır, məsələn, Çin istifadəçilərinin 92 faizi, Hindistan istifadəçilərinin 84 faizi standart parollar əvəzinə digər autentifikasiya üsullarını sınaqdan keçirməyə hazırdır. Braziliya, Meksika və İsveçdə bu göstərici 78 faiz, ABŞ-da isə 74 faiz təşkil edir.

Dünya istehlakçılarının 46 faizi öz fərdi məlumatlarının təhlükəsizliyinə əminliklərinə inanır. Bununla yanaşı, bu məsələdə inkişaf etməkdə olan ölkələrin sakinlərinin əminliyi inkişaf etmiş ölkələrin sakinləri ilə müqayisədə, müvafiq olaraq, 50 və 42 faiz təşkil edir.

Qeyd edək ki, 2014-cü ilin oktyabr-noyabr aylarında keçirilən sorğu zamanı 24 ölkədən olan 24 min istifadəçinin rəyi öyrənilib.

Azərbaycan antivirus mühafizə sistemi yaratdı

elm

Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Dövlət Mühafizə Xidmətinin Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Agentliyinin Kompüter İnsidentlərinə Qarşı Mübarizə Mərkəzi (CERT) internet istifadəçiləri üçün «Malware Report» viruslarından mühafizə sisteminin baza versiyasını hazırlayıb.

Sistemin birinci versiyası yaxın günlərdə istifadəyə veriləcək. «Malware Report» u cert.gov.az internet resursundan ödənişsiz yükləmək mümkün

olacaq.

Məhsulun birinci versiyası orta səviyyəli istifadəçilər üçün nəzərdə tutulub. Proqram istifadəçilərə müstəqil şəkildə zərərli və şübhəli faylları analiz etməyə imkan yaradacaq. Növbəti versiyada zərərli və şübhəli faylların bilavasitə CERT (Malware Lab) laboratoriyasına göndərilməsi imkanı da olacaq. Həmin fayllar laboratoriyada analiz ediləcək, bundan sonra istifadəçiyə müvafiq cavab veriləcək.

Müdrüklər deyib ki...

«İnsanlar işığı görməz, işıqla görür».
Immanuel Kant (1724-1804)

